

Jaarrekening Kerk in Actie 2019

**kerk
in actie**

**Protestantse
Kerk**

Inhoudsopgave

Voorwoord

1.	Inleiding	3
2.	Kerncijfers	4
3.	Activiteiten programmalijnen	4
4.	Begroting en jaarplan 2020	5
5.	Bestuur en directie	6
	Verantwoordingsverklaring	6
	Verslag bestuur en directie	9
	Kort verslag bestuursvergaderingen 2019	12
6.	Vrijwilligers, personeel en organisatie	14
7.	Risicobeheer	15
8.	Duurzaamheid	17
9.	Financiën	19
	Continuïteitsreserve	19
	Reserves en fondsen	19
	Resultaat 2019 Kerk in Actie	21
	Bestedingsratio's	22
10.	Jaarrekening 2019 Kerk in Actie	24
	Balans (na resultaatverwerking)	24
	Staat van baten en lasten	25
	Resultaatverdeling	26
	Kasstroomoverzicht	27
	Waarderingsgrondslagen	28
	Toelichting op de balans	33
	Toelichting op de baten en lasten	38
	Personeelskosten Kerk in Actie	45
	Kosten directie	46
	Verantwoordingen ten behoeve van de samenwerkende hulporganisaties (SHO)	47
11.	Overige gegevens	49
	Vaststelling	49
	Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	50

Voorwoord

Voor u ligt de jaarrekening 2019 van Kerk in Actie. Zoals uit de cijfers blijkt, heeft Kerk in Actie in 2019 veel werk kunnen verzetten dankzij de giften van plaatselijke gemeenten van de Protestantse Kerk in Nederland, van particuliere donateurs en van stichtingen en fondsen.

Kerk in Actie kan rekenen op een betrokken en trouwe achterban die bereid is in actie te komen om nood te lenigen. We zien dat in de inspanningen van plaatselijke diaconieën voor hulp aan kwetsbaren dichtbij in dorp en stad in Nederland. Het diaconale werk van kerken levert een belangrijke bijdrage aan de samenleving zo bleek bij de presentatie van het 'armoedeonderzoek' in najaar 2019. Om deze rol van kerken te versterken zijn er afgelopen jaar twee diaconale presentie-plekken gestart: samenwerkingen van meerdere plaatselijke gemeenten om armoede te bestrijden daar waar het nodig is: zoals in Limburg en in Oost Groningen. We hopen in 2020 dit initiatief te kunnen uitbreiden naar andere plekken in ons land.

Dezelfde betrokkenheid zien we terug bij de partners van Kerk in Actie wereldwijd. Ook daar zetten kerken en met hen verbonden organisaties zich in om relevant te zijn in de eigen samenleving. In 2019 heeft Kerk in Actie meer dan 20 miljoen Euro uitgegeven aan directe steun aan partners, een stijging met ongeveer 15% vergelijking met 2019. Dit heeft vooral te maken met een verhoging van de uitgaven voor noodhulp. In het voorjaar van 2019 stond een groot gedeelte van zuidelijk Afrika onder water vanwege de orkaan Idlay en vele duizenden mensen raakten alles kwijt. En ook voor vluchtelingen in het Midden Oosten is nog steeds veel ondersteuning nodig.

We zijn dankbaar voor alle steun vanuit onze achterban en voor het werk dat onze partners in Nederland en wereldwijd verzetten. Het is bemoedigend om te zien dat we over grenzen heen met elkaar verbonden zijn en ons in lijn met het evangelie inzetten voor een wereld waarin ieder mens telt.

Deze jaarrekening verschijnt in een periode waarin we die verbondenheid nog meer ervaren en ook nog meer nodig hebben. De corona crisis houdt de hele wereld in de greep en raakt de kwetsbare mensen het meest. Van de Verenigde Kerk in Canada ontvingen we een gebed gebaseerd op 1 Johannes 4: 18: *De liefde laat geen ruimte voor angst. Volmaakte liefde sluit angst uit.* Ik wil graag de volgende woorden uit dit gebed met u delen:

God,

Help us to reach out with our hearts when we can't touch with our hands

Help us to be socially connected when we have to be socially distant

Help us to love as perfectly as we can knowing that "perfect love casts out all fear"

drs. R.P. Nauta
Manager Kerk in Actie

ing. G.J. de Groot
Algemeen Directeur

Inleiding

Colofon

Naam en vestigingsplaats:

Kerk in Actie
Postbus 456
3500 AL Utrecht
Telefoon: (030) 880 14 56
Fax: (030) 880 14 57
E-mail: info@kerkinactie.nl
Internet: www.kerkinactie.nl
Bezoekadres: Joseph Haydnlaan 2a, 3533 AE Utrecht

Missie Kerk in Actie

De missie en visie van Kerk in Actie worden samengevat in de kernboodschap: Geloven in delen. Wereldwijd komen kerken, organisaties en mensen in actie tegen armoede en onrecht. Samen vormen wij een kerk in actie. Daarom voelen we ons geroepen om met onze wereldwijde gemeenschap te delen wat ons gegeven is: tijd en talent, aandacht en zorg, geloof, geld en goed. We geloven dat ieder mens geschapen is naar Gods beeld en dat ieder mens telt. Kerk in Actie is het merk waaronder de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk het werk ten behoeve van de ondersteuning van de missionaire en diaconale opdracht van de kerk, uitvoert. De kernwaarden van Kerk in Actie zijn barmhartigheid, gerechtigheid en rentmeesterschap.

Kerk in Actie binnen de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland

De generale synode van het kerkgenootschap de Protestantse Kerk in Nederland laat zich, overeenkomstig ordinantie 11 artikel 18 lid 1 en 2 van de kerkorde, voor de verzorging van de generale financiën van de kerk bijstaan door het bestuur van de dienstenorganisatie, die de aan zijn zorg toevertrouwde vermogensrechtelijke aangelegenheden van de Protestantse Kerk in Nederland beheert. Een deel van de activiteiten van de dienstenorganisatie wordt uitgevoerd onder de naam Kerk in Actie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Kerncijfers

De kerncijfers geven een beknopte weergave van de financiële gang van zaken van Kerk in Actie.

Kerncijfers Kerk in Actie	Norm	Begroting 2020	Rekening 2019	Rekening 2018	Rekening 2017
Balanstotaal in € 1.000		27.351	26.327	29.731	26.224
Resultaat		-563	-1.794	3.567	4.340
Baten in € 1.000 (*)		26.592	27.179	29.419	30.847
Lasten in € 1.000		27.155	28.973	25.851	26.508
Bestedingspercentage baten		87,6%	92,3%	76,2%	74,6%
Bestedingspercentage lasten		85,8%	86,6%	86,7%	86,8%
Kosten fondsenwerving in %	max. 12,5%	12,5%	12,5%	11,3%	11,8%
Kosten beheer & administratie in %		3,0%	2,7%	2,9%	2,9%
Personele lasten in € 1.000		2.814	2.674	2.871	2.859
Ziekteverzuim in %		4,0%	5,8%	3,3%	4,0%
Basisformatie in fte		30,5	28,4	26,9	23,5
Bijzondere formatie in fte		5,0	2,0	1,8	2,6

(*) incl. financiële baten en lasten.

Activiteiten programmaliijnen

De activiteiten 2019 zijn uitgevoerd in lijn met het jaarplan en volgen de vier budgetlijnen van Kerk in Actie:

- binnenlands diaconaat: steunverlening aan initiatieven van plaatselijke diaconieën en enkele landelijke diaconale initiatieven op het gebied van armoedebestrijding in Nederland;
- zending: steunverlening aan kerken wereldwijd bij hun missionaire opdracht in de eigen context;
- werelddiaconaat: steunverlening aan diaconale projecten van kerken en christelijke organisaties wereldwijd met een sterke focus op kinderen in de knel;
- noodhulp: preventie, directe hulp bij rampen, wederopbouw.

Begroting en jaarplan 2020

In de vergadering van de kleine synode van 29 november 2019 werd het jaarplan en de begroting 2020 (VA 19-11) van Kerk in Actie van de Protestantse Kerk in Nederland vastgesteld. Het jaarplan 2020 is terug te vinden op www.kerkinactie.nl. De verkorte begroting 2020 van Kerk in Actie luidt als volgt:

Baten (x € 1.000)	Begroting 2020		Rekening 2019		Begroting 2019	
		%		%		%
Beschikbaar voor de doelstelling						
Baten van particulieren	22.780	86%	22.813	84%	22.095	84%
Baten van verplichte bijdragen gemeenten	420	2%	431	2%	431	2%
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	1.615	6%	1.447	5%	1.600	6%
Baten van andere organisaties zonder winststreven	1.675	6%	2.284	8%	2.150	8%
Baten van subsidies van overheden	0	0%	0	0%	0	0%
Totaal geworven baten	26.490	99,6	26.976	99%	26.276	99%
Baten uit dienstverlening	75	0%	162	1%	154	1%
Overige baten	25	0%	41	0%	25	0%
Totaal beschikbaar voor de doelstelling	26.590	100%	27.179	100%	26.455	100%

Lasten (x € 1.000)	Begroting 2020		Rekening 2019		Begroting 2019	
		%		%		%
Besteed aan doelstellingen						
Zending	7.332	27%	7.170	25%	7.819	28%
Werelddiaconaat	10.600	39%	8.836	30%	9.942	35%
Noodhulp	3.368	12%	7.229	25%	5.006	18%
Binnenlands diaconaat	1.998	7%	1.844	6%	1.912	7%
	23.298	86%	25.080	87%	24.680	87%
Wervingskosten	3.057	11%	3.108	11%	2.856	10%
Kosten beheer en administratie	800	3%	785	3%	746	3%
Totaal lasten	27.155	100%	28.973	100%	28.282	100%
Saldo voor financiële baten en lasten	-565		-1.794		-1.827	
Saldo financiële baten en lasten	2		0		10	
Saldo van baten en lasten	-563		-1.794		-1.817	

Resultaatverdeling (x € 1000)	Begroting 2020	Rekening 2019	Begroting 2019
Bestemmingsreserves	-563	-706	-1.817
Fondsen	0	-1.088	0
Totaal reserves en fondsen	-563	-1.794	-1.817

Tot en met 2018 werd het jaarplan Kerk in Actie opgebouwd rond de systematiek van de vier geldstromen van Kerk in Actie: binnenlands diaconaat, zending, werelddiaconaat (inclusief Kinderen in de Knel) en noodhulp/rampenpreventie. Kerk in Actie formuleert haar werk steeds nadrukkelijker vanuit de vijf overkoepelende prioriteiten zoals die in het beleidskader zijn geformuleerd. Die prioriteiten zijn terug te vinden in de opgestelde landenplannen. Ook voor het werk samen met diaconieën in Nederland is een dergelijk plan opgesteld. Op basis van de landenplannen wordt het bedrag voor steunverlening uit de vier beschikbare geldstromen ingezet. Voor 2020 is voor steunverlening een bedrag beschikbaar van € 17.955 k.

Scherpte in de inhoudelijke focus krijgen gaat niet vanzelf en heeft tijd nodig. 2019 is een overgangsjaar waarin de bouwstenen voor een betere aansluiting van beleid, uitvoering en administratie zijn neergezet. In 2020 wil Kerk in Actie deze lijn voortzetten en de volgende doelen bereiken:

- Alle nieuwe projecten en activiteiten hebben een expliciete link met de gekozen speerpunten en dragen bij aan versterking van het profiel van Kerk in Actie op deze thema's.
- Eind van dat jaar zijn aan de vijf inhoudelijke speerpunten indicatoren gekoppeld waarmee de impact van projecten en activiteiten gericht gemeten kan worden. Daarmee wordt de aansturing gemakkelijker en de resultaten van het werk beter inzichtelijk. Om dit mogelijk te maken worden in 2020 voor elk van de vijf speerpunten drie typen projecten gedefinieerd waarop per type project dezelfde resultaten gemeten kunnen worden.

Kerk in Actie werkt ook in 2020 aan vijf prioritaire thema's:

1. De Bijbel centraal: evangelieverkondiging en het toegankelijk maken van de Bijbel.
2. Kerken in de minderheid: solidariteit met kerken in een minderheidspositie.
3. Kinderen en jongeren: kansen voor kinderen en jongeren in de knel.
4. Vluchtelingen en ontheemden: hulp aan vluchtelingen en ontheemden om het eigen leven weer te kunnen oppakken.
5. Armoedebestrijding: ondersteuning van plaatselijke diaconieën op het thema armoedebestrijding en als onderliggend thema bij de prioriteiten 2, 3 en 4.

Bestuur en directie

Dit hoofdstuk bestaat uit een formeel door het bestuur vastgestelde verantwoordingsverklaring in overeenstemming met de eisen die het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) stelt aan de principes van goed bestuur. Hiernaast zijn de samenstelling van het moderamen, het bestuur en de directie, de bezoldiging, het rooster van aftreden en de nevenfuncties van het bestuur vermeld. Bovendien is een kort verslag opgenomen van de meest actuele zaken vanuit de bestuursvergaderingen in het jaar 2019.

Verantwoordingsverklaring

Toezicht houden

Rechtspersoonlijkheid en taken dienstenorganisatie

De generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland onderhoudt ten behoeve van het werk

van de kerk een dienstenorganisatie. Deze kerkelijke instelling is een zelfstandig onderdeel van de kerk en bezit als zodanig rechtspersoonlijkheid. De generale synode laat zich in haar werk bijstaan door het bestuur van de dienstenorganisatie. Dit bestuur geeft leiding aan de dienstenorganisatie binnen het raamwerk van de kerkorde, de ordinanties en de generale regelingen die bij deze kerkorde horen. In de generale regeling voor de dienstenorganisatie zijn de taken, werkwijze en bevoegdheden van het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie vastgelegd.

Code goed bestuur voor goede doelen

Het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie onderschrijven de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen en handelen hiernaar, in overeenstemming met een aantal codes, zoals de code-Wijffels en de code-Tabaksblat, en met good governance. Dit laatste begrip duidt op een goede bestuurlijke inrichting van een onderneming en goed ondernemerschap. Hieronder vallen ook integer en transparant handelen, een goed toezicht hierop, en het afleggen van verantwoording over het uitgeoefende toezicht.

Gedragscode fondsenwerving

Met betrekking tot fondsenwerving bestaat geen formeel vastgestelde gedragscode. Kerk in Actie gaat hierbij uit van normen die scherper worden geformuleerd dan (de meeste) gedragscodes. Zo worden loterijen beschouwd als ethisch ongewenst en doet Kerk in Actie daar niet aan mee. De fondsenwerving vindt voor een belangrijk deel plaats door plaatselijke diaconieën en zwo-groepen (zending, werelddiaconaat en ontwikkelingssamenwerking). Deze groepen hebben een regulerend effect omdat zij zeer betrokken en kritisch zijn.

Taken en verantwoordelijkheden van bestuur en directie dienstenorganisatie

Het bestuur heeft onder meer tot taak het (doen) voorbereiden van, uitvoeren van en toezien op het beleid dat door de kleine synode is vastgesteld voor de dienstenorganisatie, de zorg voor de vermogensrechtelijke aangelegenheden van de dienstenorganisatie en het beheren van het vermogen van de Protestantse Kerk. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor de naleving van alle relevante wet- en regelgeving en voor het beheersen van de risico's verbonden aan het uit te voeren werk van de kerk. Het bestuur rapporteert hierover aan de kleine synode.

De directie is belast met de beleidsmatige voorbereiding en uitvoering van bestuursbesluiten, en met de dagelijkse leiding en organisatie van de dienstenorganisatie. De taken zijn verwoord in het directiestatuut dat door het bestuur van de dienstenorganisatie is vastgesteld. Hierin wordt ook aangegeven welke bestuursbevoegdheden zijn gemandateerd aan de algemeen directeur. Het directiestatuut is online in te zien op de website: www.protestantsekerk.nl/structuur.

Besteding van middelen

Vorbereiding, uitvoering en evaluatie beleidsplanning

Het beleidsplan voor de dienstenorganisatie wordt voorbereid door de algemeen directeur en de clustermanagers. Daarna wordt het besproken en vastgesteld door het bestuur van de dienstenorganisatie en het moderamen van de generale synode. Zij bieden het gezamenlijk aan ter behandeling bij de generale synode. De generale synode stelt het beleidsplan vast.

Beheersingsproces

De uitvoering van de werkzaamheden van de dienstenorganisatie, gericht op (externe) dienstverlening, vindt zoveel mogelijk plaats in de vorm van projecten, in overeenstemming met artikel 11 van de generale regeling. Het beheersingsproces binnen de planning- en controlcyclus van de organisatie is gebaseerd op de onderdelen Plan (plannen), Do (uitvoeren), Check (meten) en Act (analyse en bijsturen).

De (financiële) besturingsfilosofie geeft het management van de dienstenorganisatie de bouwstenen voor een adequate sturing van het geplande werk en – indien nodig – correctie hierop. Vanuit de missie, visie en de strategische doelstellingen zijn hierin succesfactoren en prestatie-indicatoren voor de dienstenorganisatie bepaald. Deze zijn opgenomen in een balanced scorecard. Deze methodiek blijkt een waardevol instrument voor het management en het bestuur, zowel voor financiële als inhoudelijke monitoring.

De financiële huishouding is op orde. De interne risicobeheersings- en controlesystemen functioneren en geven een solide basis voor rapportage en bijsturing bij gewijzigde omstandigheden. De interne beheersing van de projectbestedingen van Kerk in Actie is eveneens op orde.

Verantwoording

De begrotingen en jaarrekeningen die het bestuur jaarlijks uitbrengt, worden vastgesteld door de kleine synode. De vaststelling van de jaarrekening met een controleverklaring van een onafhankelijke accountant strekt tot décharge van het bestuur ter zake van zijn gevoerde beheer. De jaarstukken worden opgesteld volgens de Richtlijn Fondsenwervende Instellingen (650) van de Raad voor de Jaarverslaggeving, mede omdat voor de activiteiten en verantwoording van Kerk in Actie het CBF-keurmerk geldt. Het bestuur brengt hierover een afzonderlijke verantwoording uit. De jaarverslagen en jaarrekeningen, evenals de begrotingen, zijn opvraagbaar en staan integraal op de website van de Protestantse Kerk.

De directie verantwoordt minimaal elke twee maanden aan het bestuur de realisatie en voortgang van de uitvoering van de vastgestelde jaarplannen en begrotingen. Het verantwoordingsproces in het jaar 2019 is uitgevoerd conform de gehanteerde regelgeving en de hierover gemaakte afspraken.

(Extern) toezicht

Het CBF houdt extern toezicht inzake het keurmerk voor een verantwoorde fondsenwerving. Ook voert een onafhankelijke externe accountant, Deloitte Accountants BV in Utrecht, controle uit. Deze certificerende accountant is aangewezen door de kleine synode. De accountant woont ook de vergaderingen bij van de auditcommissie die door het bestuur is ingesteld. De auditcommissie ondersteunt het bestuur van de dienstenorganisatie bij het uitvoeren van de verantwoordelijkheden op het terrein van toezicht. In 2008 is daarvoor een auditreglement vastgesteld. De commissie bestaat uit drie externe leden, de heren J-D. de Geer, B. Trouwborst en P.W. Bos, en twee bestuursleden, de heren W. van Leussen en M. van Ginkel. De overige leden zijn de algemeen directeur, de manager van het cluster Service Center en een afgevaardigde namens de accountant. Vanwege het aflopen van de zittingstermijn heeft dhr. B. Trouwborst eind 2019 afscheid genomen van de auditcommissie. Mevr. A. van Dalen-Rietveld is in de kleine synode van 29 november 2019 in zijn plaats benoemd tot lid van de auditcommissie.

De auditcommissie besprak op 10 mei 2019 de jaarverslagen 2018 en op 30 september 2019 de conceptbegroting en het jaarplan 2020. De commissie adviseerde positief over de jaarverslagen en de begroting/het jaarplan. De commissie besteedde daarnaast aandacht aan de ontwikkelingen rond Kerk2025, het beleidsplan 2017-2020, de voortgang van de ontwikkeling van de toekomstige beleidsstrategie, de ontwikkelingen van de ontvlechting van Kerk in Actie en ICCO, kwaliteitsverbeteringen bij het Service Center, het vastgoed van de Protestantse Kerk, de ontwikkelingen betreffende de samenwerking met de Modalitaire Uitvoeringsorganisaties, de kerkcampus, het beleggingsbeleid en de keuze voor vermogensbeheerders, IT-zaken, planning integrale risicoanalyse, budgetsystematiek rondom fondsenwerving, en het rooster van optreden van de commissie.

Omgang met belanghebbenden

De Protestantse Kerk geldt als een van de grootste vrijwilligersorganisaties van Nederland en heeft naast vrijwilligers andere belanghebbenden. Wij noemen hier de ambtsdragers (ouderlingen, ouderling-kerkrentmeesters, diakenen en predikanten) en de donateurs.

Belanghebbenden

De dienstenorganisatie komt met veel belanghebbenden in contact en streeft daarbij naar een transparante en open communicatie. Alle contacten hebben tot gevolg dat er op verschillende manieren, via verschillende vormen en op diverse momenten wordt gecommuniceerd, onder andere door Kerk in Actie. De Protestantse Kerk heeft contact met organisaties zoals de zogenoemde 'gelieerde instellingen' – bijvoorbeeld Stichting Kerkelijk Geldbeheer, Protestantse Theologische Universiteit, de modalitaire organisaties (IZB vereniging voor zending in Nederland, Gereformeerde Zendingsbond, Hervormd-Gereformeerde Jeugdbond) – en belangenverenigingen (Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer in de PKN, Federatie van Diaconieën, enz.). De Protestantse Kerk is lid van de Raad van Kerken in Nederland en van internationale organisaties zoals de Wereldraad van Kerken, ACT Alliance, World Communion of Reformed Churches, Lutheran World Federation, Conference of European Churches, en zij onderhoudt contact met partnerkerken in binnen- en buitenland.

Klachten

Op basis van artikel 15 van de generale regeling heeft de dienstenorganisatie een klachtenprocedure en een klachtenformulier. Deze zijn beschikbaar via de website www.protestantsekerk.nl/klacht. Het klachtenregister is besproken en vastgesteld in de bestuursvergadering van 8 april 2019 en 11 februari 2020.

Deze verantwoordingsverklaring is op 9 maart 2020 onderschreven en ondertekend door alle leden van bestuur en directie van de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland.

Verslag bestuur en directie

Benoemingen bestuur en directie dienstenorganisatie

Het bestuur bestaat uit zes leden. De leden van het bestuur worden benoemd en ontslagen door de generale synode: a. Vier leden van het bestuur worden – op aanbeveling van het bestuur en gehoord hebbende het moderamen van de generale synode – benoemd uit de leden van de kerk. b. De beide andere leden zijn afkomstig uit het moderamen: de scriba (bezoldigd bestuurder) en een ander daartoe aangewezen lid van het moderamen. De onder a. vermelde bestuursleden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Zij kunnen eenmaal worden herbenoemd voor een aansluitende periode. De onder b. vermelde bestuursleden worden benoemd voor de duur van hun zittingstijd in het moderamen. Conform het bepaalde in de 'generale regeling voor de dienstenorganisatie' vermijden de leden van het bestuur in hun functioneren elke schijn van belangenverstrengeling. Het bestuur draagt de dagelijkse leiding van de dienstenorganisatie op aan een algemeen directeur. Deze wordt benoemd door de generale synode, uit de leden van de kerk, en op gezamenlijke voordracht van het bestuur van de dienstenorganisatie en het moderamen van de generale synode.

Profiel bestuurder

Van een bestuurslid wordt verwacht dat zij/hij:

- belijdend lid is van de Protestantse Kerk in Nederland;
- kennis heeft van de verschillende kerkelijke structuren en culturen binnen de Protestantse Kerk in Nederland;
- ruime ervaring heeft met het (bedrijfsmatig) aansturen van grote en complexe organisaties;
- oog heeft voor veranderingen in kerk en maatschappij en deze weet te vertalen naar het functioneren van kerk en dienstenorganisatie. De generale synode wijst, gehoord het bestuur, de voorzitter en secretaris van het bestuur aan. Afhankelijk van de samenstelling van het bestuur wordt gezocht naar specifieke ervaring en deskundigheid.

Samenstelling moderamen van de generale synode per 31 december 2019

Ds. M.C. Batenburg is benoemd op 14 november 2019 door de generale synode in de vacature van ds. S. van Meggelen en hij maakt haar zittingstermijn vol.

Dr. R. de Reuver, scriba

Ir. C.A. de Vries, ouderling-kerkrentmeester, is benoemd op 25 april 2019 door de generale synode in de plaats van mr. M.C. van der Klooster, ouderling-kerkrentmeester.

Drs. J. Galjaard, diaken en eerste assessor

Y. Luinburg, ouderling

Samenstelling bestuur en directie van de dienstenorganisatie per 31 december 2019

Bestuur

Mr. drs. G.H. van der Waaij, voorzitter

Mr. W. van Leussen, secretaris

M.R.J. Westerduin MBA

M. van Ginkel RA

Dr. R. de Reuver, vanuit het moderamen van de generale synode.

Ir. C.A. de Vries, vanuit het moderamen van de generale synode.

De samenstelling van het bestuur van de dienstenorganisatie onderging in 2019 de volgende wijzigingen:

Ir. C.A. de Vries, moderamenlid, heeft per 25 april 2019 de plaats ingenomen van vertrekkend

bestuurslid mr. M.C. van der Klooster.

M.R.J. Westerduin MBA heeft per 1 januari 2019 de plaats ingenomen van vertrekkend bestuurslid G.L. Westerveld.

Directie

Op 19 april 2018 werd ing. G.J. de Groot door de generale synode benoemd tot algemeen directeur van de dienstenorganisatie, startend per 1 juni 2018.

Bezoldiging moderamen

De leden van het moderamen ontvangen geen bezoldiging, met uitzondering van de scriba, dr. R. de Reuver en de praeses ds. M.C. Batenburg.

Op 14 november 2019 is ds. M.C. Batenburg gekozen tot praeses (voorzitter) van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland. Zijn aanstelling als praeses is voor 60%. Voor 40% blijft ds. Batenburg als gemeentepredikant verbonden aan de protestantse wijkgemeente Sint-Janskerk in Gouda. Ds. Batenburg wordt voor 100% betaald door de Beleidscommissie Predikanten en is dus voor 60% vrijgesteld van het gemeentewerk in Gouda. Voor de afdrachten door de gemeente Gouda aan de Centrale Kas Predikantstraktementen, die nog volledig doorlopen, wordt aan de gemeente Gouda een compensatievergoeding betaald.

De scriba wordt gesalarieerd conform de arbeidsvoorwaardenregeling van de Protestantse Kerk in Nederland. Deze is afgeleid van de beloningen die de rijksoverheid hanteert voor de ambtelijke salarissen. Aan de leden van het moderamen zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

Bezoldiging bestuur

Conform de generale regeling dienstenorganisatie artikel 3, lid 9, genieten de leden van het bestuur van de dienstenorganisatie geen beloning voor hun werkzaamheden, maar hebben zij recht op vergoeding van de kosten die zij maken bij de uitoefening van hun bestuursfunctie. In het jaar 2019 is € 1.336 aan onkostenvergoedingen verstrekt. Dit betreft voornamelijk vergoedingen voor reis- en verblijfkosten. Aan de bestuursleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt. Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het bezoldigingsbeleid wordt periodiek geactualiseerd en is in 2018 geëvalueerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning worden deze getoetst aan de regeling van de brancheorganisatie Goede Doelen Nederland (voorheen VFI). In de toelichting op de personeelskosten in de jaarrekening staat een overzicht van de bezoldiging van de directie(leden).

Bezoldiging directie

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in april/mei 2018 in het verlengde van de aanstelling van de nieuwe algemeen directeur.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgen de Protestantse Kerk en Kerk in Actie de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties (zie www.goededoelen.nl).

Het jaarinkomen van de directie bedroeg voor G.J. de Groot in 2019 € 116k (1 fte). Het CBF heeft het jaarinkomen getoetst en op 16 januari 2020 bevestigt dat de BSD-score van 500 punten met een maximaal inkomen van € 157k per 1 juli 2019 past binnen het in de beloningsregeling opgenomen bijbehorende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven voor G.J. de Groot met een bedrag van € 140k (1 fte) binnen het in de regeling opgenomen bedrag van € 194k per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht op de staat van baten en lasten.

Rooster van aftreden

Mr. drs. G.H. van der Waaij, benoeming per 1 januari 2018, benoemd door de generale synode in

november 2017, mogelijke herbenoeming per 1 januari 2022, aftreden uiterlijk 31 december 2025.

Mr. W. van Leussen, benoeming per 1 januari 2014, benoemd door de generale synode in november 2013, herbenoemd per 1 januari 2018, aftreden uiterlijk op 31 december 2021.

M. van Ginkel RA, benoeming per 1 januari 2015, benoemd door de generale synode in november 2014, herbenoeming per 1 januari 2019, aftreden uiterlijk op 31 december 2022.

Dr. R. de Reuver, scriba van de Protestantse Kerk in Nederland, benoeming door de generale synode in mei 2016, mogelijke herbenoeming per mei 2021, aftreden uiterlijk april 2026.

M.R.J. Westerduin MBA, benoeming per 1 januari 2019, benoemd door de generale synode in november 2018, mogelijke herbenoeming per 1 januari 2023, aftreden uiterlijk 31 december 2026.

Ir. C.A. de Vries, benoeming door de generale synode in april 2019, mogelijke herbenoeming per april 2024, aftreden uiterlijk april 2029 (afhankelijk van synodelidmaatschap en synodebesluiten).

Functieverdelingen binnen het bestuur

De bestuursleden hebben elk specifieke aandachtsgebieden:

- Mevr. Van der Waaij vertegenwoordigt het bestuur van de dienstenorganisatie in de Protestantse Stichting Hydepark Beheer, waarvan zij de voorzitter is. Zij vertegenwoordigt het bestuur van de dienstenorganisatie in het Besturenoverleg Land-Regio. Daarnaast vertegenwoordigt zij het bestuur in de Remuneratiecommissie als voorzitter.
- Dhr. Westerduin vertegenwoordigt het bestuur in zaken rondom personeel en leiderschapsontwikkeling. Daarnaast vertegenwoordigt hij het bestuur in het Georganiseerd Overleg Predikanten en in de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk. Verder vertegenwoordigt hij het bestuur in de Protestantse Stichting Hydepark Beheer als penningmeester.
- Dhr. Van Leussen vertegenwoordigt het bestuur in de Auditcommissie en in het Besturenoverleg Land-Regio. Hij vertegenwoordigt het bestuur van de dienstenorganisatie in het bestuur van de Stichting Hydepark Beheer, waarvan hij secretaris is. Ook is hij namens het bestuur van de dienstenorganisatie adviseur van de Commissie Steunverlening (Solidariteitskas). Tot slot woont hij de jaarvergaderingen van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer bij.
- Dhr. Van Ginkel is aanspreekbaar op zaken die te maken hebben met ICCO. Hij richt zijn aandacht daarnaast op zaken met betrekking tot (het overleg met) Stichting Kerkelijk Geldbeheer. Hij vertegenwoordigt het bestuur in de Auditcommissie als voorzitter, in de Remuneratiecommissie als vicevoorzitter, en hij vertegenwoordigt het bestuur in het participantenberaad van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk.
- Aan het jaarlijks overleg met de Modalitaire Uitvoeringsorganisaties nemen telkens twee bestuursleden van de dienstenorganisatie deel; dit wordt per keer bepaald.
- Alle bestuursleden (met uitzondering van de moderamenleden) zijn ook bestuurslid van de Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland.
- Alle bestuursleden nemen deel aan het overleg met de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer.

Nevenfuncties

Buiten de kerkelijke functies op plaatselijk, regionaal en/of landelijk vlak bekleden de bestuursleden ook nevenfuncties op financieel, economisch en maatschappelijk terrein. Bestuursleden van de dienstenorganisatie hebben onderstaande nevenfuncties:

Mr. drs. G.H. van der Waaij, bestuursvoorzitter

Advocaat-vennoot AssumDelft Advocaten NV, lid raad van toezicht GGZ Centraal te Amersfoort, voorzitter bestuur Protestantse Stichting Hydepark Beheer, voorzitter bestuur Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland, lid bestuur Stichting Gabrie-Mehen, lid Maatschappij van Welstand.

M.R.J. Westerduin MBA, bestuurslid

CEO/groootaandeelhouder Westerduin Groep, lid bestuur Protestantse Stichting Hydepark Beheer, lid

bestuur Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland, voorzitter Algemene Kerkenraad Protestantse Gemeente Zwolle, voorzitter CDA Overijssel, lid Landelijk partijbestuur CDA.

Mr. W. van Leussen, bestuurslid

Lid raad van toezicht (vicevoorzitter) Stichting (Unesco) Wereld Erfgoed Kinderdijk, bestuurslid (secretaris) Protestantse Stichting Hydepark Beheer, lid bestuur (secretaris) Protestantse Stichting Steun Protestantse Kerk in Nederland, voorzitter bestuur Stichting Vrienden van Dr. H.F. Kohlbrugge, voorzitter bestuur J.W. Ooms Stichting, bestuurslid Stichting Fundatie voor Hervormden te Tubbergen.

M. van Ginkel R.A., bestuurslid

Adviseur/toezichthouder Anrighe BV, lid raad van toezicht Juzt, penningmeester Stichting Vrienden van Zusters in Rwanda, penningmeester TFC Hart voor Frankrijk.

Dr. R. de Reuver, scriba en bestuurslid vanuit moderamen generale synode

Geen nevenfuncties.

Ir. C.A. de Vries, bestuurslid vanuit moderamen generale synode vanaf april 2019

Directeur Edusupport-IT (interim-management in het onderwijs), voorzitter College van Toezicht Mayfinance CV, lid van de Ledenraad van Het Koninklijk Instituut Van Ingenieurs (Kivi).

De directeur van de dienstenorganisatie heeft de volgende nevenfuncties:

Ing. G.J. de Groot, algemeen directeur

Lid Participantenberaad van de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk, lid bestuur Stichting Alpha-cursus Nederland, lid Maatschappij van Welstand.

Evaluatie functioneren

Het bestuur heeft in de vergadering van 17 juni 2019 het functioneren van het bestuur onder begeleiding van een externe begeleider geëvalueerd.

Kort verslag bestuursvergaderingen 2019

In deze paragraaf zijn alleen die punten uit het verslag opgenomen die direct of indirect betrekking hebben op Kerk in Actie. Voor het volledige verslag wordt verwezen naar de jaarrekening van de Protestantse Kerk.

Het bestuur van de dienstenorganisatie kwam over het verslagjaar 2019 tien keer bijeen in een regulier overleg. Bij alle vergaderingen was de algemeen directeur aanwezig.

Wisselingen in het bestuur en de directie van de dienstenorganisatie

In verband met het vertrek van de clustermanager Kerk en Werk / plaatsvervangend directeur mr. ds. J.P. van Ark op 31 december 2019, is in het najaar van 2019 gestart met de wervingsprocedure voor de nieuwe clustermanager Kerk en Werk / plaatsvervangend directeur. De gesprekken zijn succesvol afgerond en eind 2019 is de arbeidsovereenkomst met mevr. M.E. Willemsen ondertekend. Zij start op 1 januari 2020.

In de vergadering van 9 september 2019 stemde het bestuur in met de benoeming voor één jaar van dhr. A.C. Kortleve als interim-directeur interne bedrijfsvoering met als primaire opdracht: het vertalen en implementeren van het transitieplan zoals opgesteld door het MT naar een werkbare gedragen interne organisatiestructuur, budgettering en begrotingssystematiek.

Ds. M.C. Batenburg is op 14 november 2019 benoemd door de generale synode in de vacature van ds. S. van Meggelen en hij maakt haar zittingstermijn vol.

Dhr. G.L. Westerveld nam afscheid van het bestuur in verband met het aflopen van zijn zittingstermijn op 31 december 2018. In zijn plaats is op 15 november 2018 M.R.J. Westerduin MBA benoemd door de generale synode. Hij is gestart op 1 januari 2019.

Mr. M.C. van der Klooster, ouderling-kerkrentmeester, nam afscheid van het bestuur in verband met het aflopen van zijn zittingstermijn op 25 april 2019. In zijn plaats is op 25 april 2019 ir. C.A. de Vries, ouderling-kerkrentmeester, benoemd door de generale synode.

Directiestatuut

Het bestuur stelde op 8 april 2019 het directiestatuut vast, dat te vinden is op de website van de Protestantse Kerk: www.protestantsekerk.nl/structuur.

ICCO

Het bestuur vergaderde op 5 maart 2019 en op 11 juni 2019 met de raad van commissarissen van ICCO. In beide vergaderingen werd de financiële en operationele ontvlechting besproken. Daarnaast werden randvoorwaarden voor toekomstige samenwerking onderzocht en geformuleerd.

Financiën

In 2019 zijn de (enkelvoudige en geconsolideerde) jaarrekeningen 2018 en de begroting 2020 voor de Protestantse Kerk en Kerk in Actie voorbereid en ter vaststelling voorgelegd aan de kleine synode.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)

Dhr. Mr. Th. Hoekstra, werkzaam bij de dienstenorganisatie, is in september 2018 benoemd als functionaris gegevensbescherming (FG). Op 11 februari 2019 heeft hij een reguliere rapportage aan het bestuur van de dienstenorganisatie gedaan. Dhr. Hoekstra is gestart om op het niveau van beginselen inzake verwerking van persoonsgegevens (Artikel 5 AVG) te rapporteren, dit vanwege de verantwoordingsplicht. De rapportage op DPIA's (= Data Privacy Impact Assessment: effectbeoordeling gegevensbescherming) betreft de risico's en de mitigerende maatregelen. Voor de kleinere vernieuwingen betreft dit een self-assessment (zoals bij de FRIS-implementatie); bij de grotere projecten (zoals CRM) wordt de FG betrokken.

Overige

- Bestuursleden waren in 2019 aanwezig bij de vergaderingen van de kleine synode en van de generale synode. De bestuursleden zijn bevoegd de leden van de generale en de kleine synode te adviseren. Adviseurs hebben spreekrecht als zij daartoe zijn uitgenodigd.
- Het jaarlijkse overleg van het bestuur van de dienstenorganisatie met de ondernemingsraad werd in 2019 gehouden op 11 november.
- Het afgevaardigde bestuurslid M.R.J. Westerduin participeerde in het Georganiseerd Overleg Predikanten.

Vooruitzicht 2020

De gevolgen van de corona crisis in 2020 zullen binnen alle onderdelen van de Protestantse kerk merkbaar zijn. Door de nog onbekende duur van de crisis zijn de precieze gevolgen nog onzeker. In april 2020 is een impactanalyse gemaakt, waarbij is gekeken naar het risico op derving van inkomsten en de mogelijkheden tot reductie van kosten. Aan de inkomstenkant staat vooral de vrijwillige geldwerving onder druk. Dit heeft vooral impact op de baten van Kerk in Actie. Aan de kostenkant valt met name op dat door het niet meer mogen uitvoeren van activiteiten een duidelijke reductie kan worden bereikt. De conclusie uit de analyse is:

- De Protestantse kerk en Kerk in Actie hebben voldoende buffer (liquide middelen) om de corona crisis het hoofd te bieden;
- De kosten voor evenementen en de opbrengsten (en/of subsidies) hiervan zijn vaak gerelateerd aan elkaar, dus de impact van uitstellen en/of afstellen is beperkt.
- Bezuinigingen kunnen op korte termijn ingezet worden, zeker kosten verbonden aan activiteiten zijn variabel.
- De bezuinigingen en inkomstenderving zijn gebaseerd op aannames; het is noodzakelijk deze nauwgezet te blijven volgen in de (financiële) rapportages de komende periode.

De analyse en de conclusies zijn gebaseerd op een tweetal scenario's die uitgaan van een duur van de door de regering genomen maatregelen tot resp. 1 juni en 1 september 2020.

Vrijwilligers, personeel en organisatie

Vrijwilligers

De inzet van talloze plaatselijke vrijwilligers, ambtsdragers en taakdragers voor het werk van Kerk in Actie is van onschatbare waarde. Naast deze plaatselijke vrijwilligers zijn andere vrijwilligers binnen de dienstenorganisatie werkzaam voor Kerk in Actie. Ruim twintig vrijwilligers zetten zich in voor diverse werkzaamheden, zoals opmaak en verzendklaar maken van rondzendbrieven, standmedewerker op evenementen en beurzen, voorbereiding Landelijke Diaconale Dag en Diaconale Ontmoetingsdagen. Sommigen van hen zijn wekelijks actief, anderen zijn beschikbaar wanneer hun hulp nodig is. Tenslotte is er nog een 'pool' van zestig vertalers beschikbaar waarop Kerk in Actie indien nodig een beroep kan doen. De inzet van al deze vrijwilligers helpt niet alleen de werkdruk te verlichten, maar is ook een essentiële bijdrage aan het werk van Kerk in Actie.

Personeel

Onderstaand is de totale personeelsformatie van Kerk in Actie, gesplitst in een basisformatie en in een formatie inzake bijzondere aanstellingen. Dit ziet er als volgt uit:

Formatie t.b.v. Kerk in Actie <i>(in fte's)</i>	Rekening 2019 <i>(Gemiddeld)</i>	Begroting 2019	Rekening 2018 <i>(Gemiddeld)</i>	Rekening 2017 <i>(Gemiddeld)</i>
Basisformatie Kerk in Actie	28,40	27,30	26,93	23,53
Communicatie en fondsenwerving (raming):				
C&F -KIA -fondsenwerving	6,50	6,50	6,79	6,50
C&F -KIA- communicatie	7,00	7,00	9,30	7,00
	41,90	40,80	43,02	37,03
 Bijzondere aanstellingen:				
Uitgezonden medewerkers	2,00	5,00	1,83	2,57
 Staf en ondersteunende afdelingen:				
% aandeel Kerk in Actie	15%	15%	15%	12%
fte aandeel Kerk in Actie	5,5	5,4	5,6	5,0
 Totaal Kerk in Actie	49,35	51,17	50,47	44,57
 <i>Totaal Service centre en ondersteunende afd.</i>				
Algemeen/management	0,45	2,00	2,90	2,76
Financiën & Control	17,20	16,80	17,02	17,28
Automatisering (IT)	2,78	5,70	6,77	9,93
Facilitaire Zaken (excl.Hydepark)	14,80	11,30	10,24	11,15
	35,23	35,80	36,93	41,12

Organisatie

Kerk in Actie is een integraal onderdeel van de Protestantse kerk.

Het organogram van de Protestantse Kerk in Nederland met haar dienstenorganisatie is als volgt:

Risicobeheer

Algemeen

Risicobeheer betekent het in kaart brengen van de risico's voor de organisatie, het maken van een inschatting van de waarschijnlijkheid dat een risico zich in de praktijk zal voordoen, en de impact die dat voorval op de organisatie zal hebben. Vanuit deze inschattingen worden maatregelen bepaald gericht op het beheer van de gesignaleerde risico's.

Hierbij is het volgende onderscheid aangebracht.

- reputatierisico's
- financiële risico's
- operationele risico's.

De dienstenorganisatie is niet alleen in Nederland actief, maar wereldwijd. Daarnaast zijn zeer veel vrijwilligers en medewerkers betrokken bij de uitvoering van het werk. De aard van de risico's heeft derhalve een breder spectrum dan alleen het werk in de dienstenorganisatie.

In oktober 2017 vond een risico workshop plaats. De bevindingen uit de risicoanalyse zijn opgenomen in de besturingscyclus van het managementteam. In 2018 heeft een evaluatie van deze risicoanalyse plaatsgevonden en heeft waar nodig bijsturing van de beheersmaatregelen plaatsgevonden.

In 2019 is een proces gestart om risicomanagement nog meer te integreren in de periodieke PDCA (Plan, Do, Check, Act) cyclus van de clusters en op totaal DO niveau. Om dit te bereiken zijn per

cluster risicomanagement sessies georganiseerd die hebben geleid tot concrete beheersmaatregelen op de belangrijkste risico gebieden. In 2020 is de monitoring van het effect van de beheersmaatregelen onderdeel van de 2 maandsrapportage.

Reputatierisico's

De dienstenorganisatie streeft naar een transparante en open communicatie met alle belanghebbenden. Dit is van groot belang voor de wijze waarop belanghebbenden het werk ervaren. Kerk in Actie heeft via verschillende media per doelgroep een passende aanpak. De organisatie is voortdurend alert op interne en externe invloeden. Reputatierisico's als gevolg van synodale uitspraken en besluiten worden niet benoemd in dit verslag. Deze komen - indien van toepassing - aan de orde in de rapportage van het moderamen van de Protestantse Kerk in Nederland aan de synode.

Financiële risico's

De bekende en kwantificeerbare financiële risico's zijn in de jaarrekening vermeld onder 'de niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen' (*zie einde toelichting op de balans*).

Operationele risico's

Operationele risico's zijn risico's als gevolg van het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen.

Veiligheid en gedragscodes

Werknemers die reizen en werken in het buitenland lopen risico. Te denken valt aan tropische ziektes, beroving, diefstal of zelfs ontvoering. Ook kan er sprake zijn van gewelddadige acties met een religieuze of politieke achtergrond. Daarom heeft Kerk in Actie een veiligheidsbeleid waarin uitgangspunten, verantwoordelijkheden en bevoegdheden met betrekking tot veiligheid zijn vastgelegd. Daarnaast zijn er voor alle landen waar Kerk in Actie actief zijn is landen veiligheidsplannen met, waar nodig, relevante veiligheidsmaatregelen ter voorkoming van risico's. Alle reizende medewerkers van Kerk in Actie hebben veiligheidstraining en *refresher training* gevolgd vanuit de organisatie en/of door een externe *training provider*.

Twee gedragscodes maken onderdeel uit van het veiligheidsbeleid. Alle medewerkers worden geacht zich hieraan te houden als zij voor de organisatie op dienstreis zijn of als uitgezonden medewerker verblijven in een gastland. Het betreft hier de Code of Conduct for the International Red Cross and Red Crescent Movement and NGO's in Disaster Relief en de Code of Conduct for the prevention of sexual exploitation and abuse, fraud and corruption and abuse of power van Action by Churches Together.

Heeft zich tijdens een reis of uitzending een incident voorgedaan waar een medewerker mogelijk een trauma aan overgehouden heeft, dan kan de betreffende medewerker dat melden en bespreken tijdens een debriefing gesprek. In dat geval is professionele begeleiding mogelijk. Kerk in Actie heeft samen met ICCO een veiligheidsadviseur die optreedt wanneer de algemene veiligheidssituatie in een regio, gebied of land daarom vraagt en in geval van calamiteiten en incidenten.

Goede doelen, waaronder Kerk in Actie, die beschikken over een erkenning van toezichthouder CBF moeten voldoen aan kwaliteitseisen zoals verwoord in de normen van de erkenningsregeling. Op het gebied van integriteit van de organisatie zijn recent nieuwe normen vastgesteld. Vanaf 2020 gaat het CBF erkende organisaties hier actief op toetsen. In 2019 heeft de dienstenorganisatie de bestaande gedragscodes geïnventariseerd en waar nodig is een start gemaakt met het actualiseren, ten einde aan deze nieuwe normering te voldoen.

Internationaal betalingsverkeer

In toenemende mate zijn risico's in het internationale betalingsverkeer zichtbaar vanwege aan banken opgelegde maatregelen in het kader van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme (Wwft) en/of vanwege lokale wetgeving ten opzichte van Ngo's en kerken. Daarnaast heeft de EU sancties opgelegd aan verschillende landen in de wereld. Deze sancties hebben tot gevolg dat financiële transacties met bepaalde landen niet of bijna niet mogelijk zijn. Dit kan leiden tot problemen in het tijdig ter plekke krijgen van toegezegde gelden en daarmee tot problemen bij de realisatie van project- en programmadoelstellingen.

IT omgeving

In 2019 is een risico inventarisatie gehouden m.b.t. het onderwerp Cybersecurity. Hierbij zijn o.m. de risico's op datalekken en ongeautoriseerde toegang tot onze systemen in kaart gebracht. Vervolgens zijn hierop beheersmaatregelen in gang gezet die hebben geleid tot o.a. een herindeling van de Google mappenstructuur en de beveiliging hiervan, extra authenticatie stappen bij het inloggen in onze systemen en het aanscherpen van het beleid inzake het delen van documenten. Cybersecurity vraagt blijvende aandacht en vandaar dat ook in 2020 de monitoring op en verbetering van de beveiliging van onze IT systemen hoge prioriteit heeft.

Bedrijfshulpverlening

Bij het landelijk dienstencentrum is een team van bedrijfshulpverleners aanwezig dat dagelijks klaar staat om op te treden in noodsituaties. Om de paraatheid en kennis van de bedrijfshulpverleners actueel te houden, volgen de teamleden frequent de opleidingen met betrekking tot ontruiming, eerste hulp, reanimatie en brandpreventie. Door de bedrijfshulpverlening worden ontruimingsoefeningen uitgevoerd op de locatie van de dienstenorganisatie in Utrecht. Ontruimingsoefeningen worden geëvalueerd en kunnen leiden tot acties op de geconstateerde aandachtspunten.

Duurzaamheid

Bijbelse opdracht

Onze aandacht voor duurzaamheid heeft alles te maken met de bijbelse opdracht om zorgvuldig om te gaan met de schepping en wat wij ontvangen hebben zorgvuldig te beheren en over te dragen aan toekomstige generaties. In onze traditie is hiervoor de uitdrukking dat we goede rentmeesters moeten zijn die verantwoordelijkheid nemen voor de medemens en voor de aarde. Vanuit deze opdracht zou de kerk en in het verlengde daarvan de dienstenorganisatie een voorbeeld moeten zijn van goed rentmeesterschap. Wereldwijd wordt deze opdracht herkend en is door de Verenigde Naties vertaald in de Sustainable Development Goals (SDG's) waarop overheden in alle lidstaten aanspreekbaar zijn. Kerk in Actie draagt met haar werk bij aan deze SDG's en dat zal in de toekomst explicieter benoemd worden.

Duurzaamheid in onze programma's

Groene kerken

Kerk in Actie geeft via het programma GroeneKerken kerken een impuls om met duurzaamheid aan de slag te gaan. Kerk in Actie werkt hierin samen met Tear.

GroeneKerken biedt kerken een netwerk én een website met veel handige adviezen aan. Er is een speciale toolkit waar in 6 hoofdstukken veel informatie geboden wordt. Deze toolkit werd in 2019 volledig herzien en uitgebreid. Ook werd op 5 oktober de GroeneKerkendag gehouden onder de titel 'Groen Geloven', een dag die 2 maanden voor aanvang volledig uitverkocht was.

Het GroeneKerken-netwerk is sterk gegroeid in 2019. Er zijn nu bijna 300 Groene Kerken te tellen. In 2019 was er in de samenleving veel aandacht voor klimaat en duurzaamheid. Er werden meerdere klimaatstakingen gehouden waarbij vele groene kerken aanwezig waren. Bij de grootste staking in

maart werd er een interkerkelijke viering met honderden mensen uit het hele land gehouden in de Dominicuskerk in Amsterdam.

Duurzaamheid in onze bedrijfsvoering

We besteden aandacht aan duurzaamheid in onze eigen bedrijfsvoering. Centrale begrippen hierbij zijn verminderen, veranderen en vergoeden. Dit levert een goed beeld op van wat al gebeurd is, waar nog een probleem is en wat we daaraan kunnen doen. Het streven is om het huidige portfolio duurzame middelen uit te breiden. Deze bestaat nu uit:

- Zonnepanelen geplaatst op het dak van het gebouw in Utrecht.
- Het verbeteren van ons energielabel van D naar C, te bereiken uiterlijk in 2023. Er is een maatwerkadvies uitgebracht m.b.t. het bereiken van energielabel C en hoger, tot CO2-neutraal. Hier zitten wel hoge investeringskosten aan vast.
- Duurzamere printers en terugdringen van het aantal printjes.
- Het bevorderen van papierloos werken.
- Papier dat ingekocht wordt heeft een duurzaamheidscertificaat.
- Het efficiënt inrichten van het gebouwbeheersysteem (GBS) o.m. door de vernieuwde software, zodat per ruimte koeling en verwarming efficiënter ingeregeld kan worden.
- Het certificaat CO2-neutrale postbezorging.

Duurzaamheid in ons beleggingsbeleid

Voor het gevoerde beleggingsbeleid in 2019 wordt verwezen naar de paragraaf 'Duurzaamheid en beleggingen' in de jaarrekening 2019 van de Protestantse kerk.

Financiën

Continuïteitsreserve

Kerk in Actie is onderdeel van de Protestantse kerk, die in haar eigen vermogen een algemene risicoreserve kent. Deze algemene risicoreserve geldt enerzijds als continuïteitsreserve, een 'buffer' voor onverwachte tegenvallers, en anderzijds als egalisatiereserve voor de operationele resultaten van de dienstenorganisatie.

Reserves en fondsen

Het eigen vermogen van Kerk in Actie is onderverdeeld in reserves en fondsen.

Reserves (€ 22.083k)

Deze reserves kunnen egalisatie- en/of continuïteitsreserves, bestemmingsreserves en herwaarderingsreserves zijn. De reserves van Kerk in Actie vallen in de categorie bestemmingsreserves. Bestedingen van deze bestemmingsreserves dienen plaats te vinden binnen de gegeven algemene bestemming. Binnen deze algemene bestemmingen kunnen de bestedingen door het bestuur worden bepaald. De gevormde bestemmingsreserves mogen geen verplichting betreffen.

Fondsen (€ 3.083k)

Deze bestemmingsfondsen zijn vanwege de specifieke bestemming, die door derden (gevers of overheid) is bepaald, slechts aan te wenden voor de specifieke bestemming.

Beleid bestemmingsreserves

Kerk in Actie wijst jaarlijks op grond van de begroting van Kerk in Actie, die is vastgesteld door de kleine synode, de bedragen toe ten behoeve van de steunverlening aan partners en projecten.

Indien de steunverlening aan bepaalde projecten vertraagd is of om moverende redenen door de relatiebeheerders niet aan een project wordt toegekend, vloeien de gelden die niet besteed zijn terug in revolving funds. Deze bestemmingsreserves kunnen aangewend worden om in een volgend jaar eventuele tekorten te dekken. Op deze wijze kan bijvoorbeeld worden voorkomen dat een onverwachte daling van inkomsten leidt tot vermindering van al aan partners toegezegde steun. De revolving funds fungeren zo als egalisatiereserve voor de doelen waarvoor de gelden zijn bestemd.

De normering van de revolving funds is in 2018 onder de loep genomen en geactualiseerd. Het voorstel hiertoe, dat in in het jaarplan c.q. de jaarbegroting 2019 is opgenomen, is door het bestuur besproken en geaccordeerd. Het fundament onder deze normering wordt gevormd door het uitgangspunt dat Kerk in Actie voldoende reserves wil aanhouden om voor een periode van vijf jaar de bestaande programmering te kunnen blijven uitvoeren. Hiervoor is het nodig om (financiële) risico's zo mogelijk af te dekken.

In het jaarplan 2019 is ervoor gekozen om aansluiting te zoeken bij de in 'Kerk 2025' gehanteerde periode. Effectief betekent dit een periode van zes jaar.

De berekening van de hoogte van deze norm is gebaseerd op de volgende pijlers.

1. particuliere werving

In de particuliere wordt rekening gehouden worden met een autonome daling. Op grond van het verloop van de ledentallen die door de vergrijzing sterk worden beïnvloed, is in de meerjarenraming 2016-2020 rekening gehouden met een daling van 2% per jaar. Deze is in de norm berekend over de periode 2020-2025.

2. fondsenwerving

De begroting voor fondsenwerving wordt bepaald door een vastgestelde norm van 12,5% over de opbrengsten uit particuliere werving. In een krimpscenario als hierboven beschreven betekent dit een steeds lager budget. Hierdoor bestaat het risico dat de werving nog verder terugloopt en wordt de neerwaartse spiraal versterkt. Eigenlijk is het nodig dat bij een dalende lijn de investering in fondsenwerving minimaal op peil blijft. Vandaar dat over de berekende daling van 2% per jaar een bedrag in onze reserves wordt aangehouden. Deze is berekend op 12,5% van de daling over de periode 2020-2025.

3. overige baten

De overige baten bestaan met name uit bijdragen van stichtingen en vermogensfondsen, alsmede de opbrengsten uit de samenwerking met EO Metterdaad. Kerk in Actie is dankbaar voor de financiële bijdragen die worden ontvangen, maar deze baten kunnen van jaar tot jaar sterk variëren. We willen echter de uitvoering en het succes van onze programma's hier niet afhankelijk van laten zijn. Vandaar dat de hoogte van deze opbrengsten worden meegenomen in de norm.

4. acute noodhulp

Het aantal rampen in de wereld lijkt ieder jaar weer toe te nemen. Het beroep op Kerk in Actie om snel te reageren op acute noodhulpsituaties stijgt hierdoor ook. Het bedrag dat Kerk in Actie hiervoor in de reserves aanhoudt is verhoogd van € 1.000k naar € 2.000k.

5. overige risico's

Bij de waardering van de opbrengst uit nalatenschappen wordt een inschatting gemaakt van de opbrengst bij nog niet afgewikkelde dossiers. De daadwerkelijke hoogte van de opbrengsten alsmede de termijn waarbinnen nalatenschappen kunnen worden afgehandeld zijn nog onzeker. Vandaar dat deze post in de berekening van de norm is meegenomen.

Veel risico's die zich in het kader van de bedrijfsvoering kunnen voordoen zijn in de normering van de algemene risicoreserve van de Protestantse Kerk meegenomen. Deze hoeven derhalve niet binnen de Kerk in Actie-reserves te worden berekend.

Op grond van deze uitgangspunten is de normering als volgt berekend:

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Parti- culieren	Fondsen- werving	Overige baten	Fin.vaste activa	Acute noodhulp	Overige risico 's	Totaal norm
<i>Programma's Kerk in Actie:</i>							
Revolving fund Kinderen in de knel	1.000	125	0			192	1.317
Revolving fund Werelddiaconaat	2.800	350	1.000			446	4.596
Revolving fund Zending	2.500	300	1.100			290	4.190
Revolving fund Noodhulp	1.000	125	150		2.000	0	3.275
Egalisatiereserve diaconaal werk	600	75	350			54	1.079
	7.900	975	2.600	0	2.000	982	14.457

De bestemmingsreserves ultimo 2019 geven het volgende beeld:

Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Stand ult. 2018	Resultaat 2019	Stand ult.2019	Norm baten	Norm overig	Norm totaal	Meer/ minder
<i>Programma's Kerk in Actie:</i>							
Revolving fund Kinderen in de knel*	2.529	407	2.936	1.125	192	1.317	1.619
Revolving fund Werelddiaconaat*	5.674	1.403	7.077	4.150	446	4.596	2.481
Revolving fund Zending	7.994	410	8.404	3.900	290	4.190	4.214
Revolving fund Noodhulp	6.003	-2.605	3.398	1.275	2.000	3.275	123
Egalisatiereserve diaconaal werk	321	-52	269	1.025	54	1.079	-810
	22.520	-436	22.083	11.475	2.982	14.457	7.627
Egalisatiereserve ZZO	270	-270	0	0	0	0	0
Totaal	22.790	-706	22.083	11.475	2.982	14.457	7.627

* Deze bestemmingsreserves hebben beide betrekking op het programma Werelddiaconaat.

ZZO

Voor de ZZO-reserve (Zwakzinnigen Zorg in Ontwikkeling) zijn bij de overdracht aparte afspraken vastgelegd. Per 1 januari 2008 heeft de overdracht plaatsgevonden van het vermogen van de ZZO aan Kerk in Actie ten behoeve van projecten voor mensen met een verstandelijke handicap in ontwikkelingslanden.

Resultaat 2019 Kerk in Actie

Resultaatbestemming

Het boekjaar 2019 sluit met een negatief resultaat van € 1.794k, hetgeen € 23k lager is dan begroot. Van dit resultaat is een bedrag van € 706k onttrokken aan de bestemmingsreserves, begroot was een onttrekking van € 1.817k. Een bedrag van € 1.088k is onttrokken aan de bestemmingsfondsen.

Baten

De totale baten in 2019 bedragen € 27.179k en komen hiermee € 724k hoger uit dan begroot. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de hogere opbrengst uit baten van particulieren (€ 718k). Opvallend hierbij is wederom de hogere opbrengst uit nalatenschappen (€ 1.618k), terwijl de inkomsten uit de reguliere geldwerving ten opzichte van de begroting lager uitkomen (€ 901k).

Lasten

De totale lasten in 2019 bedragen € 28.973k hetgeen € 691k hoger is dan begroot. De project bestedingen kwamen per saldo € 400k hoger uit, hetgeen vooral is veroorzaakt door de noodhulp. Verder is er meer geïnvesteerd in de particuliere werving en de werving bij andere organisaties, waardoor de kosten hier € 252k hoger uitkomen dan begroot.

Resultaat

Evenals in 2018 is de hoogte van de baten uit nalatenschappen opvallend. De vergrijzing binnen onze achterban kan hierbij als reden worden aangevoerd. De inkomsten uit collecten, giften en schenkingen zijn lager dan in 2018. Door nu te investeren in de werving wil Kerk in Actie dat in de komende jaren de inkomsten uit de particuliere werving op peil houden of vergroten.

Bestedingsratio's

De kosten van Kerk in Actie zijn naar bestedingscategorieën in specifieke ratio's uitgedrukt. Deze geven het volgende weer:

% ten opzichte van de totale lasten = waar is een uitgegeven euro aan besteed

% ten opzichte van de totale baten = waar is een ontvangen euro naar toe gegaan

Tenslotte zijn de directe kosten fondsenwerving (dit betreft de inzet van fondsenwerpers en de directe kosten m.b.t. fondsenwervingsprojecten) uitgedrukt in een % van de opbrengst uit collecten, giften en schenkingen.

Ratio's Kerk in Actie	Norm	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018	Rekening 2017
% ten opzichte van de totale lasten					
Doelbestedingen subsidies en bijdragen		70,3%	70,4%	66,8%	67,9%
Doelbestedingen via eigen organisatie		16,3%	16,9%	19,9%	18,9%
		86,6%	87,3%	86,7%	86,8%
Werving baten		10,7%	10,1%	10,4%	10,3%
Kosten beheer en administratie	4,5-4,75%	2,7%	2,6%	2,9%	2,9%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% ten opzichte van de totale baten					
Doelbestedingen subsidies en bijdragen	60-70%	74,9%	75,2%	58,7%	58,3%
Doelbestedingen via eigen organisatie		17,4%	18,1%	17,5%	16,3%
		92,3%	93,3%	76,2%	74,6%
Werving baten		11,4%	10,8%	9,1%	8,8%
Kosten beheer en administratie		2,9%	2,8%	2,6%	2,5%
Mutatie in reserves en fondsen		-6,6%	-6,9%	12,1%	14,1%
		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
% t.o.v. opbrengst fondsenwerving					
Kosten fondsenwerving	max. 12,5 %	12,5%	12,5%	11,3%	11,8%

Doelbestedingen

Subsidies en bijdragen

Dit betreffen de direct met partners overeengekomen projectfinancieringen. Dit percentage geeft aan hoeveel procent van de baten aan directe steunverlening wordt besteed.

Via eigen organisatie

Het betreft hier activiteiten die in het kader van de doelstelling vanuit de eigen organisatie, en dus niet via partners, worden uitgevoerd. Deze activiteiten liggen onder meer op het gebied van binnenlands diaconaat, noodhulp en communicatie en voorlichting.

Kosten beheer en administratie

Dit zijn de kosten die door het Service Centre van de dienstenorganisatie van de Protestantse kerk (zoals huisvesting, facilitaire zaken, ICT en financiën) aan Kerk in Actie worden doorberekend op basis van de begrote bezetting.

Werving baten

Hieronder wordt verstaan de kosten eigen fondsenwerving die specifiek betrekking hebben op de werving van de opbrengsten uit collecten, giften en schenkingen en nalatenschappen. Kosten met betrekking tot de werving van de overige baten worden niet apart gepresenteerd.

Kosten eigen fondsenwerving

Het percentage eigen fondsenwerving is in 2019 berekende op de maximale norm van 12,5% van de daadwerkelijke opbrengsten particulieren en bijdragen van organisaties.

Jaarrekening 2019 Kerk in Actie

Balans (na resultaatbestemming)

Activa (x € 1.000)	Ref.	Balans 31-12-2019	Balans 31-12-2018
Vorderingen en overlopende activa		21.259	15.249
Liquide middelen		5.068	14.483
Vlottende activa	1	26.327	29.731
Totaal activa		26.327	29.731

Passiva (x € 1.000)	Ref.	Balans 31-12-2019	Balans 31-12-2018
Reserves en fondsen			
<i>Reserves</i>			
- Bestemmingsreserves		22.083	22.790
<i>Fondsen</i>			
- Bestemmingsfondsen		3.083	4.171
Totaal reserves en fondsen	2	25.166	26.961
Voorzieningen	3	150	179
Kortlopende schulden	4	1.011	2.591
Totaal passiva		26.327	29.731

Staat van baten en lasten

Baten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Beschikbaar voor de doelstelling				
Baten van particulieren	5	22.813	22.095	23.827
Baten van verplichte bijdragen van gemeenten	6	431	431	431
Baten van verbonden organisaties zonder winststreven	7	1.447	1.600	1.725
Baten van andere organisaties zonder winststreven	8	2.284	2.150	3.097
Baten van subsidies van overheden	9	0	0	62
Totaal geworven baten		26.976	26.276	29.142
Baten uit dienstverlening	10	162	154	99
Overige baten	11	41	25	176
Totaal beschikbaar voor de doelstelling		27.179	26.455	29.417

Lasten (x € 1.000)	Ref.	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Besteed aan doelstellingen				
Zending		7.170	7.819	6.422
Werelddiaconaat		8.836	9.942	9.145
Noodhulp		7.229	5.006	4.887
Binnenlands diaconaat		1.844	1.912	1.959
	12	25.080	24.680	22.414
Wervingskosten	13	3.108	2.856	2.687
Kosten beheer en administratie	14	785	746	750
Totaal lasten		28.973	28.282	25.851
Saldo voor financiële baten en lasten		-1.794	-1.827	3.566
Saldo financiële baten en lasten	15	0	10	2
Saldo van baten en lasten		-1.794	-1.817	3.567

Resultaatverdeling

Resultaatverdeling (totaal) (x € 1000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Bestemmingsreserves	-706	-1.817	2.743
Fondsen	-1.088	0	824
Totaal reserves en fondsen	-1.794	-1.817	3.567

Bestemming saldo van baten en lasten	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>Bestemmingsreserves Kerk in Actie</i>			
Revolving Fund Kinderen in de Knel	407	0	554
Revolving Fund Werelddiaconaat	1.403	1.118	2.088
Revolving Fund Zending	410	-201	1.010
Revolving Fund Noodhulp	-2.605	-2.463	-524
Egalisatiereserve diaconaal werk	-52	29	34
Egalisatiereserve ZZO	-270	-300	-419
Totaal bestemmingsreserves	-706	-1.817	2.743
<i>Noodhulpfondsen Kerk in Actie</i>			
Bangladesh - cycloon	0		-65
Overstroming Pakistan	0		-76
Hoorn van Afrika	0		-11
Aardbeving Nepal	0		-94
Actieweek vluchtelingen	-101		-292
Hongersnood Ethiopië	-165		-131
Indonesië (Sulawesi)	-367		845
	-633	0	176
<i>Noodhulpfondsen Kerk in Actie via de SHO</i>			
Aardbeving Nepal, AKV	0		-46
Hongersnood	0		-145
Indonesië (Sulawesi)	-230		334
	-230	0	144
<i>Overige fondsen Kerk in Actie</i>			
Projectenfonds EO Metterdaad	-52		-306
Projectenfonds particuliere schenkingen	-173		811
Endowment fund aangepaste bungalows steunf. Jeugdwelzijn	-225	0	505
Totaal bestemmingsfondsen	-1.088	0	824
Totaal eigen vermogen	-1.794	-1.817	3.567

Kasstroomoverzicht

Kasstroomoverzicht (indirecte methode)		Balans	Balans
(x € 1.000)	Ref.	31-12-2019	31-12-2018
Vermogensresultaat Kerk in Actie	2	-1.794	3.567
Voorzieningen	3	-29	-19
Vorderingen en overlopende activa	1	-6.010	-3.772
Kortlopende schulden	4	-1.580	-41
Kasstroom uit operationele activiteiten		-7.621	-3.832
Participatie	nvt	0	1.485
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		0	1.485
Langlopende schulden	nvt	0	0
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		0	0
Totaal activa		-9.415	1.221

Verloop liquide middelen		2019	2018
(x € 1.000)	Ref.		
Stand per 1 januari		14.483	13.262
Mutatie boekjaar		-9.415	1.221
Stand per 31 december	1	5.068	14.483

Waarderingsgrondslagen

Richtlijn jaarverslaggeving

De jaarrekening van de Protestantse Kerk (inclusief de dienstenorganisatie) en die van Kerk in Actie zijn opgesteld conform de Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen, mede in verband met het CBF-keurmerk ten behoeve van Kerk in Actie. In RJ 650 zijn wijzigingen aangebracht die van toepassing zijn met ingang van het boekjaar 2019.

Stelselwijziging / vergelijking met voorgaand jaar

In het boekjaar 2019 hebben zich verder geen stelselwijzigingen voorgedaan. De vastgestelde begroting 2019 is opgenomen om de vergelijking met de verantwoording over het boekjaar 2019 te vergemakkelijken.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van De Protestantse Kerk in Nederland zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Verbonden partijen

Als verbonden partij worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, andere sleutelfunctionarissen in het management van de Protestantse Kerk in Nederland en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van het inzicht.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs.

Financiële vaste activa

Leningen uitgeleend geld (u/g) worden initieel gewaardeerd tegen de reële waarde, gewoonlijk de nominale waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen. Vervolgens worden deze vorderingen gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat het vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig is/kan zijn.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de

vervolgwaardering worden de grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening, uitgaande van de waarden bij eerste waardering

Vorderingen, overlopende activa en overige activa

Aandelen en obligaties worden gewaardeerd op marktwaarde. Overige beleggingen worden op reële waarde gewaardeerd. Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. De overlopende activa en overige activa worden eveneens gewaardeerd op reële waarde.

Liquide middelen

De liquide middelen worden tegen de nominale waarde opgenomen.

Reserves en fondsen (eigen vermogen)

Het vermogen van de kerk heeft een bijzonder karakter. De Protestantse Kerk in Nederland is gehouden dit vermogen slechts aan te wenden in overeenstemming met de doelstelling waartoe ze in het leven is geroepen. De presentatie van het eigen vermogen in de balans wordt onderscheiden in:

- reserves
- fondsen

Reserves

Deze reserves kunnen egalisatie- en/of continuïteitsreserves en bestemmingsreserves zijn. Besteding van bestemmingsreserves kan slechts indien dit binnen de gegeven 'bestemming' plaatsvindt. De gevormde bestemmingsreserves mogen geen verplichting betreffen.

Fondsen

Dit deel van het eigen vermogen is vanwege de specifieke bestemming die door 'derden' (gevers of overheid) is bepaald, slechts aan te wenden voor de specifieke bestemming.

Voorzieningen

Onder voorzieningen worden opgenomen:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs is in te schatten;
- op balansdatum bestaande risico's ter zake van bepaalde te verwachten verplichtingen en/of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in het volgend boekjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het boekjaar of een voorgaand boekjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal boekjaren.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De overige voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Langlopende schulden

Schulden op lange termijn worden gewaardeerd tegen reële waarde.

Voor zover toekenningen meerjarige betalingsverplichtingen betreffen, worden deze verplichtingen vermeld als schulden op lange termijn. Indien echter bij deze toekenningen een ontbindende voorwaarde is opgenomen, dan worden deze naar jaar verantwoord onder de 'niet in de balans opgenomen activa en/of verplichtingen'.

Schulden op korte termijn

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de winst-en-verliesrekening als interestlast verwerkt.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Algemeen

Ontvangsten en uitgaven worden in de staat van baten en lasten toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben. Bij deze toerekening wordt een bestendige gedragslijn gevolgd. In de balans wordt rekening gehouden met de, aan een periode toe te rekenen bedragen die in een andere periode zijn of worden ontvangen dan wel betaald. Verliezen worden verantwoord als deze voorzienbaar zijn; baten worden verantwoord als deze gerealiseerd zijn.

Alle baten en lasten worden verantwoord in de staat van baten en lasten. Dit betekent dat geen rechtstreekse mutaties in het vermogen plaatsvinden, behalve bij stelselwijziging, herstel van fundamentele fouten, herwaardering en niet gerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen, voor zover die verantwoord kunnen worden in de 'reserve niet gerealiseerde waardeverschillen beleggingen'.

Bestemmingsgiften

Baten waarvoor een bijzondere bestemming is aangewezen, al dan niet via specifieke acties, worden afzonderlijk in de (toelichting op de) staat van baten en lasten opgenomen, onder vermelding van de aard van de bestemming. Ook de besteding hiervan wordt afzonderlijk vermeld.

Indien deze baten in het verslagjaar niet volledig zijn besteed, worden de nog niet bestede gelden verwerkt in de desbetreffende bestemmingsreserve. Indien in een volgend jaar uit de bestemmingsreserve wordt geput, wordt deze besteding enerzijds in de staat van baten en lasten verantwoord en anderzijds als mutatie in de desbetreffende bestemmingsreserve weergegeven.

Baten van particulieren

- **collecten**
Collecten worden verantwoord in het jaar waarin de collecten volgens het collecterooster gehouden zijn met dien verstande dat in verband met het afsluiten van het boekjaar de werkelijke ontvangsten, met een afgrenzing medio januari van het volgende jaar, worden meegenomen.
- **giften**
Giften worden verantwoord in het jaar waarin een specifieke actie heeft plaatsgevonden, dan wel in het jaar van ontvangst indien geen specifieke actie heeft plaatsgevonden.
- **nalatenschappen**
Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. De omvang van een bate uit een nalatenschap kan betrouwbaar worden vastgesteld als op grond van het stadium waarin de afhandeling van de nalatenschap zich bevindt, een redelijke schatting van de ontvangst kan worden gemaakt. In die gevallen dat nog geen volledige zekerheid per balansdatum kan worden verkregen wordt uitgegaan van een procentuele waardering. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen. Verkrijgingen belast met vruchtgebruik worden alleen in de toelichting vermeld. Zij worden pas in de staat van baten en lasten verantwoord bij het einde van het vruchtgebruik of bij eerdere verkoop van de blote eigendom. Nalatenschappen worden besteed ter uitvoering van het werk van de kerk, rekening houdend met de bestemming waaronder de nalatenschap is ontvangen.

Baten van (verbonden) organisaties zonder winststreven

Bijdragen van andere organisaties voor de uitvoering van projecten of programma's waarbij de subsidiegever als financier of mede financier optreedt, worden verantwoord op basis van de ontvangen bedragen, dan wel de toezeggingen.

Baten van subsidies van overheden

Subsidies van overheden ontvangen voor de uitvoering van projecten of programma's, waarbij de subsidiegever als financier of mede financier optreedt, worden voor het bestede deel afzonderlijk onder de baten verantwoord.

Baten uit dienstverlening

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Rentebaten en baten uit beleggingen

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

Personeelskosten

Periodiek betaalbare beloningen, zoals lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de winst- en verliesrekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Kosten eigen fondsenwerving

De kosten fondsenwerving zijn bepaald op basis van de werkelijke personeels- en apparaatskosten van het team fondsenwerving van de afdeling Communicatie en Fondsenwerving. Deze is vermeerderd met de werkelijke directe kosten van de fondsenwervende activiteiten. Overige activiteiten op met name het gebied van communicatie en voorlichting die niet primair op fondsenwerving zijn gericht, maar waarvan wel een fondsenwervende werking kan uitgaan, zijn niet als zodanig aangemerkt.

Toezeggingen financiële steun/hulpverlening

Verplichtingen financiële steun-/hulpverlening komen geheel ten laste van het boekjaar waarin het besluit tot toekenning schriftelijk aan de steun ontvanger is meegedeeld, ongeacht in welk boekjaar de financiële steun-/hulpverlening wordt uitgekeerd. Daarbij is bepalend of de ontvangende partij recht kan doen gelden op een bepaald bedrag.

Grondslagen interne doorbelastingen

De verdeling van de interne doorbelastingen naar de doelstellingen en activiteiten van de verschillende programmalijnen en werkonderdelen geschiedt op basis van de volgende uitgangspunten:

- de logistieke kosten van drukwerkbegeleiding en centrale reproductie worden doorbelast op basis van de werkelijk bestede uren van de medewerkers van drukwerkbegeleiding maal het voorcalculatorisch bepaalde uurtarief respectievelijk het aantal afdrukken. De werkelijke out-of-pocket kosten worden direct ten laste van de opdrachtgevende afdeling gebracht;
- binnen de interne dienstverlening wordt het gebruik van maaltijden en dergelijke verzorgd door het bedrijfsrestaurant, doorbelast op basis van de werkelijke afname tegen een voorcalculatorisch kostprijsstarief;
- het aandeel in de kosten van het Service Centre (SC), de afdelingen Financiën & Control, IT, P&O-services, en de (overige) kosten van de stafafdeling Facilitaire Zaken, waarin de huisvestingskosten inclusief de afschrijvingen van de materiële vaste activa opgenomen zijn, worden op voorcalculatorische basis aan de programma clusters/werkonderdelen doorberekend op basis van het aantal bij de afdelingen behorende begrote formatieplaatsen.

Pensioenen in de waarderingsgrondslagen

De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft voor haar werknemers een toegezegde pensioenregeling. Hiervoor in aanmerking komende werknemers hebben op de pensioengerechtigde leeftijd recht op een pensioen dat afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. De regeling is ondergebracht bij het bedrijfstakpensioenfonds Zorg en Welzijn (PFZW). De dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland heeft geen verplichting tot het voldoen van aanvullende bijdragen in geval van een tekort bij Zorg en Welzijn, anders dan het effect van hogere toekomstige premies. Alleen de verschuldigde premies tot en met het einde van het boekjaar zijn derhalve in de jaarrekening verantwoord.

Beleidsdekkingsgraad PFZW

Ultimo 2019 is de beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds Zorg en Welzijn 96,5% (2018: 97,5%). De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de actuele dekkingsgraad van de laatste twaalf maanden. Door een gemiddelde te gebruiken, schommelt de dekkingsgraad minder sterk. Pensioenfondsen gebruiken de beleidsdekkingsgraad bij het maken van pensioenbeleid. Op basis van een vergelijking tussen de feitelijke beleidsdekkingsgraad en de wettelijke vereiste beleidsdekkingsgraad wordt jaarlijks bepaald of het pensioen verhoogd wordt (indexatie). Aangezien het percentage van de dekkingsgraad onder de norm van De Nederlandsche Bank ligt is door de verzekeraar een herstelplan opgesteld.

Herstelplan

Pensioenfondsen zijn wettelijk verplicht om voldoende geld achter de hand te houden. Hebben zij dat niet, dan is er een herstelplan voor een periode van 10 jaar van kracht. Voor PFZW geldt dat voor de periode 2019-2028.

Het herstelplan gaat uit van berekeningen die moeten voldoen aan de regels uit de Pensioenwet. Het is wettelijk verplicht om binnen de hersteltermijn de vereiste dekkingsgraad te bereiken. Voor PFZW geldt een vereiste dekkingsgraad van 124,4%. In het bijgewerkte herstelplan van maart 2019 laat PFZW zien dat de beleidsdekkingsgraad eind 2027 weer op het vereiste niveau kan zijn. Dit is binnen de wettelijke hersteltermijn van 10 jaar. Zolang er niet genoeg geld in kas is, past PFZW dit plan elk jaar aan en legt het ter goedkeuring voor aan toezichthouder De Nederlandsche Bank (DNB).

Dit doet PFZW voor tijdig herstel

- PFZW verhoogt de premie met een premieopslag van 2%-punt gedurende de herstelperiode. Deze opslag is bedoeld om de dekkingsgraad sneller te laten herstellen en op termijn terug te keren naar een financiële positie waarin het weer mogelijk is om de pensioenen te verhogen (indexeren).
- Gedurende het herstelplan verhoogt PFZW de pensioenen niet volledig. Volgens de wettelijke eisen kan verhogen pas vanaf dekkingsgraad van 110%, en dan alleen geleidelijk. Bij een dekkingsgraad van ongeveer 130% kan PFZW volledig indexeren. Het indexeren van de pensioenen heeft echter wel tot gevolg dat het herstel langzamer gaat. Als PFZW niet tijdig uit herstel komt, dan kan het nog het indexatiebeleid aanpassen (door bijvoorbeeld later te indexeren).

PFZW mag tijdens de herstelperiode niet meer beleggingsrisico nemen. Bijvoorbeeld om een hoger verwacht rendement te behalen en daarmee eerder uit herstel te kunnen komen. Het verwachte rendement uit de beleggingen draagt naar verwachting wel bij aan herstel, maar is onzeker en kan ook tegenvallen.

Toelichting op de balans

Activa

Vlottende activa (1)

Vorderingen en overlopende activa (x € 1.000)	Balans 31-12-2019	Balans 31-12-2018
Rekeningen courant	19.566	11.304
Bijdragen en subsidies	204	336
Collecten, giften en schenkingen	422	634
Af te wikkelen nalatenschappen	987	2.810
Rente en dividendbelasting	0	1
Vooruitbetaalde projectlasten	0	150
Diversen	80	13
Subtotaal	1.693	3.945
Af: voorziening oninbare vorderingen	0	0
Totaal vorderingen en overlopend activa	21.259	15.249

Alle vorderingen hebben een looptijd kleiner dan 1 jaar. Bij de rekening-courantverhoudingen wordt nog opgemerkt dat deze renteloos zijn en dat er geen zekerheden zijn vereist.

Liquide middelen (x € 1.000)	Balans 31-12-2019	Balans 31-12-2018
Deposito's	0	1.264
Banktegoeden	5.068	13.219
Totaal liquide middelen	5.068	14.483

De liquide middelen staan ter vrije beschikking. Voor een toelichting op deze afname wordt verwezen naar het kasstroomoverzicht.

Passiva

Eigen vermogen (2)

Reserves en Fondsen (x € 1.000)	Balans 31-12-2019	Resultaat 2019	Balans 31-12-2018
Bestemmingsreserves	22.083	-706	22.790
Bestemmingsfondsen	3.083	-1.088	4.171
Totaal reserves en fondsen	25.166	-1.794	26.961

Verloop Bestemmingsreserves (x € 1.000)	Balans 31-12-2019	Resultaat 2019	Balans 31-12-2018
<i>Bestemmingsreserves Kerk in Actie</i>			
Revolving Fund Kinderen in de Knel	2.936	407	2.529
Revolving Fund Werelddiaconaat	7.077	1.403	5.674
Revolving Fund Zending	8.404	410	7.994
Revolving Fund Noodhulp	3.398	-2.605	6.003
Egalisatiereserve diaconaal werk	269	-52	321
Egalisatiereserve ZZO	0	-270	270
Totaal bestemmingsreserves	22.083	-706	22.790

Bestemmingsfondsen (x € 1.000)	Balans 31-12-2019	Resultaat 2019	Balans 31-12-2018
<i>Noodhulpfondsen</i>			
- Actiepotten Kerk in Actie	478	-633	1.111
- Actiepotten gezamenlijke acties SHO	104	-230	334
<i>Overige fondsen</i>			
- Diversen	2.500	-225	2.725
Totaal Fondsen	3.083	-1.088	4.171

Verloop bestemmingsfondsen	Balans	Resultaat	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2019	2019	31-12-2018
<i>Rampen en Vluchtelingen</i>			
<i>Actiepotten Kerk in Actie</i>			
Actieweek Vluchtelingen	0	-101	101
Hongersnood Ethiopië	0	-165	165
Indonesië (Sulawesi)	478	-367	845
	478	-633	1.111
<i>Rampen en Vluchtelingen</i>			
<i>Actiepotten SHO</i>			
Indonesië (Sulawesi)	104	-230	334
	104	-230	334
<i>Overige Fondsen Kerk in Actie</i>			
Projectenfonds EO Metterdaad	147	-52	199
Proj.fonds particuliere schenkingen	2.051	-173	2.224
(Wereld-)diaconale fondsen	245		245
Diaconale fondsen binnenland	57		57
	2.500	-225	2.725
Totaal bestemmingsfondsen	3.083	-1.088	4.171

Voorzieningen (3)

Voorzieningen	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Pensioenvoorzieningen	150	179
Totaal voorzieningen	150	179

Pensioenvoorzieningen (€ 150k)

Dit betreffen pensioenregelingen voor oud-medewerkers van de Gereformeerde Kerken in Nederland (GKN) en oud-zendingsmedewerkers. Uitgangspunt voor deze voorziening vormt een actuariële berekening, welke periodiek wordt opgesteld. Voor de actuariële berekening zijn de volgende maatstaven gehanteerd: rekenrente 4%, sterftetabel GBM/V. 1995-2000 met drie jaar leeftijdsterugstelling. Aan de voorziening voor pensioenen voor Indonesische medewerkers liggen overeenkomsten ten grondslag tussen de GKN en de desbetreffende partijen.

Verloop voorzieningen	Balans	Bij	Af	Vrijval	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	1-1-2019				31-12-2019
<i>Pensioenvoorzieningen</i>					
Fonds pensioenreglement GKN	99	5	11		94
Pensioenvoorz. Ned. medewerkers	80		15	9	56
Totaal voorzieningen	179	5	25	9	150

Kortlopende schulden (4)

De schulden op korte termijn (< 1 jr.) bedragen als volgt:

Schulden op korte termijn	Balans	Balans
<i>(x € 1.000)</i>	31-12-2019	31-12-2018
Verplichtingen steunverlening aan partners (korter dan een jaar)	209	1.310
Partnerbetalingen onderweg	238	165
Personeels- en apparaatskosten buitenlandafdeling	312	836
Niet opgenomen verlofdagen	65	77
Diversen	89	54
	913	2.442
<i>Vooruitontvangen posten</i>		
Fondsen op naam	98	149
	98	149
Totaal schulden op korte termijn	1.011	2.591

Niet in de balans opgenomen activa en/of verplichtingen

Meerjarige subsidieverplichtingen Kerk in Actie

Jaarlijks worden deze voorwaardelijke verplichtingen vermeld inzake de steunverlening door Kerk in Actie op grond van de ontbindende voorwaarden, die in de contracten voor subsidieverlening zijn opgenomen. Deze meerjarige subsidieverplichtingen worden aangegaan met de contractuele beperking dat de volgende termijn pas kan worden verleend als bij aanvang van het betreffende subsidiejaar dit subsidiebedrag door Kerk in Actie schriftelijk wordt toegezegd. Dit vanwege het feit dat Kerk in Actie zelf geen 'gegarandeerde' inkomsten heeft en grotendeels afhankelijk is van de baten uit eigen fondsenwerving.

Aan het begin van elk jaar wordt, mede op grond van de aanwezige revolving funds (egalisereserves) van Kerk in Actie, beoordeeld of de subsidieverplichtingen gestand kunnen worden gedaan. Onderstaand zijn deze meerjarige verplichtingen weergegeven en uitgedrukt in relatie tot de beschikbare middelen, te weten de betreffende reserves en fondsen ultimo 2019 minus de gestelde norm, én de verwachte middelen voor (directe) steunverlening volgens de begroting 2020.

Meerjarige subsidieverpl. (x € 1.000)	Voorwaardelijke subsidieverplichtingen				Uit reserves / fondsen	Begr. 2020	Beschik baar in 2020	Procentuele verplichting t.o.v. beschikbare middelen			
	2020	2021	2022 e.v.	Totaal				2020	2021	2022 e.v.	Totaal
Programma's regulier											
Zending	1.834	735		2.569	4.214	5.700	9.914	18%	7%	0%	26%
Werelddiaconaat (excl.ZZO)	1.407	660	60	2.127	2.481	6.550	9.031	16%	7%	1%	24%
Noodhulp	86	27		113	123	2.555	2.678	3%	1%	0%	4%
Kinderen in de Knel	470	91		561	1.619	2.250	3.869	12%	2%	0%	15%
Diaconaal werk binnenland	407	55	50	512	0	900	900	45%	6%	6%	57%
Subtotaal	4.204	1.568	110	5.882	8.437	17.955	26.392	16%	6%	0%	22%
Noodhulpacties:											
Kerk in Actie	10			10	478		478	2%	0%	0%	2%
SHO				0	104		104	0%	0%	0%	0%
	10	0	0	10	582	0	582	2%	0%	0%	2%
Totaal	4.214	1.568	110	5.892	9.019	17.955	26.974	16%	6%	0%	22%

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat de onvoorwaardelijk aangegane project verplichtingen staan verantwoord onder de schulden op korte termijn of onder de schulden op lange termijn.

Toelichting op de baten en lasten

Baten van particulieren (5)

Baten van particulieren (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Collecten, giften en schenkingen			
Zending	5.527	6.243	5.225
Werelddiaconaat	8.658	9.569	9.538
Noodhulp	3.663	2.750	3.342
Diaconaat	1.396	1.584	1.614
	19.244	20.145	19.718
(waarvan via mailingacties)	(€ 2.738)	(€ 3.000)	(€ 2.887)
Nalatenschappen			
Zending	1.050	700	847
Werelddiaconaat	2.302	1.175	3.040
Noodhulp	5	0	26
Diaconaat	211	75	196
	3.568	1.950	4.109
Totaal	22.813	22.095	23.827

Kerk in Actie algemeen

Ten behoeve van het werk van Kerk in Actie is over 2019 een bedrag ontvangen van ruim € 4,4 mln. zonder specifieke doelbestemming binnen de programma's van Kerk in Actie. Dit bedrag is exclusief de algemene inkomsten uit nalatenschappen die rechtstreeks over de programma's worden verdeeld.

Verdeling algemene inkomsten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Binnenlands diaconaat	551	684	590
Werelddiaconaat	2.051	2.544	2.196
Zending	1.809	2.243	1.936
Totaal	4.411	5.470	4.723

Verdeelsleutel	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Binnenlands diaconaat	12,5%	12,5%	12,5%
Werelddiaconaat	46,5%	46,5%	46,5%
Zending	41,0%	41,0%	41,0%
Totaal	100,0%	100,0%	100,0%

Baten van verplichte bijdragen van gemeenten (6)

Verplichte bijdragen van gemeenten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Heffing diaconaal quotum	431	431	431
Totaal financiële bijdragen	431	431	431

Baten van verbonden organisaties zonder winststreven (7)

Baten verbonden organisaties (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Protestantse kerk in Nederland (m.n. Zending)	1.447	1.600	1.725
Totaal	1.447	1.600	1.725

Baten van andere organisaties zonder winststreven (8)

Baten andere organisaties (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>SHO noodhulpacties</i>			
Nederland helpt Sulawesi	101		1.399
	101	0	1.399
<i>EO Metterdaad</i>			
Diverse projecten	763	750	365
	763	750	365
Overige instellingen	1.420	1.400	1.332
	1.420	1.400	1.332
Totaal	2.284	2.150	3.097

Baten van subsidies van overheden (9)

Baten van subsidies van overheden (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Ministerie VWS (via NOV) inzake project Vrijwillig dichtbij			17
Min. van Buit. Zaken, strat. Partnerschap			45
Totaal	0	0	62

Baten uit dienstverlening (10)

Baten uit dienstverlening (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Dienstverlening binnenland (m.n. groene kerken)	37	15	1
Dienstverlening buitenland (m.n. reizenprogramma)	76	64	60
Diversen	12		17
Noodhulp programma via ICCO, inzet projectmedewerkers	37	75	20
Totaal	162	154	99

Overige baten (11)

Diverse baten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Vrijval voorziening werderinpassingstoelagen			49
Vrijval raming kosten OGR 2017 ICCO			54
Nagekomen giften 2017			44
Vrijval reservering verlofsaldi	12		3
Opbrengst postzegelactie	18	25	26
Overige	12		
Totaal diverse baten	41	25	176

Toelichting op de lasten - conform richtlijnen

De totale uitgaven van de staat van baten en lasten dienen volgens de richtlijn 650 te worden weergegeven conform het onderstaande model.

Lasten doelstellingen (x € 1.000)	Programma- en overige activiteiten Kerk in Actie						
	Zending	Wereld- diaconaat	Noodhulp	Binnenl. diaconaat	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>Directe steunverlening</i>							
- Subsidies en bijdragen	5.624	7.329	6.567	843	20.363	19.900	17.270
- Afdrachten contributies e.d.	0	4	0	14	18	63	52
- Activiteiten incl. uitbesteed werk	0	55	0	189	244	150	214
- Inzet van/aan andere progr. lijnen	0	0	0	0	0	0	6
- Publiciteit en communicatie	0	0	0	0	0	0	0
Personeelskosten	1.032	621	378	644	2.675	2.864	2.871
Huisvestingskosten	0	0	0	0	0	0	0
Kantoor en algemene kosten	37	33	17	26	113	49	97
Medefinanciering andere programma's	477	795	266	128	1.666	1.654	1.903
Totaal lasten (voor doorbelasting)	7.170	8.836	7.229	1.844	25.080	24.681	22.414
Beheer & administratie naar doelstelling	303	182	111	189	785	746	750
	7.473	9.018	7.340	2.033	25.865	25.427	23.164
Werving baten naar doelstelling	885	1.465	555	203	3.108	2.856	2.687
Totaal lasten doelstellingen	8.358	10.483	7.895	2.236	28.973	28.283	25.851

Lastenverdeling totaal (x € 1.000)	Lasten doelstel- lingen	Werving baten	Kosten beheer & adm.	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>Directe steunverlening</i>						
- Subsidies en bijdragen	20.363			20.363	19.900	17.270
- Afdrachten contributies e.d.	18			18	63	52
- Activiteiten incl. uitbesteed werk	244	1.714		1.958	1.678	1.759
Personeelskosten	2.675	916	357	3.948	4.049	3.899
Huisvestingskosten	0		145	145	203	175
Kantoor en algemene kosten	113	71	266	450	354	391
Dotaties aan voorzieningen			17	17	14	55
Doorbelaste kosten B&A vanuit C&F		407		407	369	346
Medefinanciering andere programma's	1.666			1.666	1.654	1.903
Totaal lasten (voor doorbelasting)	25.080	3.108	785	28.973	28.283	25.851
Doorbelaste kosten kosten beheer & administratie naar doelstelling	785		-785	0	0	0
	25.865	3.108	0	28.973	28.283	25.851
Werving baten	3.108	-3.108		0		0
Totaal lasten doelstellingen	28.973	0	0	28.973	28.283	25.851

Besteed aan doelstellingen (12)

Kerk in Actie (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	20.363	19.900	17.270
- Afdrachten contributies en dergelijke	18	63	52
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	244	150	214
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	6
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	2.675	2.864	2.871
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	113	49	97
Medefinanciering andere programmalijnen	1.666	1.654	1.903
Totaal Kerk in Actie	25.080	24.680	22.414

Zending (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	5.624	6.400	5.019
- Afdrachten contributies en dergelijke	0	0	0
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	0	0	60
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	0
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	1.032	876	823
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	37	23	36
Medefinanciering andere programmalijnen	477	520	485
Totaal zending	7.170	7.819	6.422

Werelddiaconaat (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	7.329	8.100	6.875
- Afdrachten contributies en dergelijke	4	50	38
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	55	0	31
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	0
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	621	976	1.153
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	33	11	43
Medefinanciering andere programmalijnen	795	804	1.006
Totaal werelddiaconaat	8.836	9.942	9.145

Noodhulp (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	6.567	4.500	4.363
- Afdrachten contributies en dergelijke	0	0	0
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	0	0	0
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	0
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	378	298	253
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	17	3	3
Medefinanciering andere programmalijnen	266	206	269
Totaal noodhulp	7.229	5.006	4.887

Binnenlands diaconaal werk (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
<i>(Directe) Steunverlening</i>			
- Subsidies en bijdragen	843	900	1.014
- Afdrachten contributies en dergelijke	14	13	14
- Activiteiten inclusief uitbesteed werk	189	150	123
- Inzet van/aan andere programmalijnen	0	0	6
- Publicaties en communicatie	0	0	0
Personeelskosten	644	713	643
Huisvestingskosten	0	0	0
Kantoor- en algemene kosten	26	12	15
Medefinanciering andere programmalijnen	128	124	145
Totaal binnenlands diaconaal werk	1.844	1.912	1.959

Wervingskosten (13)

Eigen fondsenwerving (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Directe kosten activiteiten incl. uitbesteed werk	1.714	1.528	1.545
Personeelskosten	916	818	653
Kantoor- en algemene kosten	71	142	143
Aandeel in kosten beheer en administratie	407	369	346
Totaal eigen fondsenwerving	3.108	2.856	2.687

Eigen fondsenwerving naar programma (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Zending	885	881	668
Werelddiaconaat	1.465	1.403	1.432
Noodhulp	555	354	389
Binnenlands diaconaat	203	217	199
Totaal naar programma	3.108	2.856	2.687

Kosten beheer en administratie (14)

De Protestantse Kerk volgt een bestendige gedragslijn met betrekking tot de toerekening van de kosten beheer en administratie aan Kerk in Actie. Deze heeft betrekking op kosten van de ondersteunende stafafdelingen die over de inhoudelijke programmaclusters worden verdeeld, zoals in de waarderingsgrondslagen in deze jaarrekening is beschreven.

Het aandeel in 2019 van Kerk in Actie in de kosten Beheer & Administratie bedraagt 15,48% (2018: 15,22%) van de kosten van de hieronder weergegeven afdelingen.

Beheer & Administratie naar afdeling (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Financiën & Control	226	217	221
Huisvesting	194	194	139
Automatisering	267	250	260
Facilitaire zaken	98	85	131
Totaal B&A naar afdeling	785	746	750

Beheer & Administratie naar kostensoort (bedragen x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Personeelskosten	200	367	252
Overige personeelskosten	157	24	123
Huisvestingskosten	145	203	175
Kantoor- en algemene kosten	266	140	145
Dotaties aan voorzieningen	17	13	55
Totaal B&A naar kostensoort	785	746	750
<i>Percentage B&A t.o.v. totale lasten</i>	<i>2,7%</i>	<i>2,6%</i>	<i>2,9%</i>

Saldo financiële baten en lasten (15)

Saldo financiële baten en lasten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Rente liquide middelen	0	10	2
Totaal baten uit beleggingen	0	10	2

Personeelskosten Kerk in Actie

Personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Bruto salarissen (incl.toeslagen)	1.728	1.554	1.473
Sociale lasten	276	247	235
Pensioenpremies	183	171	158
Reiskosten woon-werkverkeer	54	55	54
Ontvangen WAO-/Pensioen-/WW-uitkeringen	-5		-7
Totaal personeelskosten	2.235	2.027	1.912
 Gemiddelde bezetting in fte's	 28,40	 27,27	 26,93
 Gemiddelde personeelskosten per fte (x € 1)	 78.694	 74.327	 70.982

Overige personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Externe deskundigheid/uitzendkrachten	0	40	0
Vergoeding inhuur personeel via ICCO	148	275	297
Vergoeding kosten Regional offices	0	300	343
Reiskosten buitenland	131	105	128
Reiskosten binnenland	34	38	34
Personeelswerving	27		9
Opleidingskosten	35	12	53
Jubilea/afscheid personeel	3	3	5
Diversen	60	65	90
Totaal overige personeelskosten	439	837	959

Totaal personeelskosten (x € 1.000)	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Kerk in Actie	2.674	2.864	2.870

Kosten directie

Personeelskosten directie (x € 1.000)	G.J. de Groot Algemeen directeur	Rekening 2019	Begroting 2019	Rekening 2018
Dienstverband				
<i>Aard (looptijd)</i>	<i>Bepaald</i>			
<i>Uren (voltijds werkweek)</i>	40			
<i>Parttime percentage</i>	100%			
<i>Periode</i>	01/12			
Bezoldiging (x € 1.000)				
<i>Jaarinkomen:</i>				
Bruto loon/salaris	100	100	108	110
Vakantiegeld	8	9	10	9
Eindejaarsuitkering	8	8	9	9
Totaal jaarinkomen	116	117	127	128
Sociale lasten	11	10	9	10
Belastbare vergoedingen/bijtellingsen	0	0	0	0
Pensioenlasten	13	13	13	15
Overige beloningen op termijn	0	0	0	0
Totaal overige lasten en vergoedingen	24	23	22	25
Totaal bezoldiging	140	140	149	153

Het jaarinkomen van de directie bedroeg voor G.J. de Groot in 2019 € 116k (1 fte). Het CBF heeft het jaarinkomen getoetst en op 16 januari 2020 bevestigt dat de BSD-score van 500 punten met een maximaal inkomen van € 157k per 1 juli 2019 past binnen het in de beloningsregeling opgenomen bijbehorende maximum.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven voor G.J. de Groot met een bedrag van € 140k binnen het in de regeling opgenomen bedrag van € 194k per jaar.

De belaste vergoedingen/bijtellingsen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

Verantwoording ten behoeve van de Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

GEGEVENS TEN BEHOEVE VAN BEREKENING VERDEELSLEUTEL SHO			
	2017	2018	2019
(bedragen x € 1.000)			
Omvang van de geboden noodhulp en hulp bij wederopbouw	2.240	3.551	6.800
Opbrengsten uit eigen fondsenwerving	27.642	27.779	27.037

De noodhulp- en wederopbouw gelden zijn exclusief SHO-gelden en exclusief de als administratief penvoerder of horizontale lead naar andere organisaties doorgezette gelden.

Verantwoording ten behoeve van de Samenwerkende hulporganisaties (SHO)

Financiële (eind) verantwoording ultimo 2019 nationale acties Samenwerkende hulporganisaties

Help slachtoffers Sulawesi (x € 1,00)	Periode	1-10-2018	t/m	30-9-2020		
		Boekjaar	Totaal	Tot en met boekjaar	Totaal	
Baten						
Baten uit gezamenlijke actie		100.650	100.650	1.500.000	1.500.000	
Rente			0		0	
Totaal baten			100.650		1.500.000	
Kosten voorbereiding en coördinatie						
AKV		7.045	7.045	105.000	105.000	
Totaal beschikbaar voor hulpactiviteit			93.605		1.395.000	
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar		Tot en met boekjaar		
(IK = Internationale koepel)	Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb.	Totaal
Lasten						
Committeringen van Kerk in Actie						
verstrekke steun via de UO	35.045		35.045	785.045		785.045
verstrekke steun via de IK			0	500.000		500.000
verstrekke steun via Kerk in Actie	109.955		109.955	109.955		109.955
	145.000	0	145.000	1.395.000	0	1.395.000
Totaal committeringsruimte			-51.395			0
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar		Tot en met boekjaar		
(IK = Internationale koepel)	Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb.	Totaal
Inzicht in kasstromen van de deelnemer						
Overmakingen met betrekking tot:						
verstrekke steun via de UO	220.000		220.000	785.045		785.045
verstrekke steun via de IK			0	500.000		500.000
verstrekke steun via Kerk in Actie	109.955		109.955	109.955		109.955
	329.955	0	329.955	1.395.000	0	1.395.000
(UO = Uitvoerende organisatie)		Boekjaar		Tot en met boekjaar		
(IK = Internationale koepel)	Noodhulp	Wederopb.	Totaal	Noodhulp	Wederopb.	Totaal
Inzicht in bestedingen ter plaatse						
verstrekke steun via de UO	467.046		467.046	664.987		664.987
verstrekke steun via de IK	359.611		359.611	409.013		409.013
verstrekke steun via Kerk in Actie	80.123		80.123	80.123		80.123
	906.780	0	906.780	1.154.123	0	1.154.123

Overige gegevens

Vaststelling

De kleine synode van de Protestantse Kerk in Nederland heeft de jaarrekening over het boekjaar 2019 behandeld en vastgesteld in de vergadering van 17 juni 2020.

Gebeurtenissen na balansdatum

Corona crisis

De gevolgen van de corona crisis in 2020 zullen binnen alle onderdelen van de Protestantse kerk merkbaar zijn. Door de nog onbekende duur van de crisis zijn de precieze gevolgen nog onzeker. De belangrijkste terreinen waar deze zichtbaar worden zijn beschreven in het bestuursverslag.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Deze controleverklaring is op de volgende bladzijde weergegeven.

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Kerk in Actie

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2019 van Kerk in Actie te Utrecht gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Kerk in Actie op 31 december 2019 en van het resultaat over 2019 in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen'.

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2019.
2. De staat van baten en lasten over 2019.
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie "Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening".

Wij zijn onafhankelijk van Kerk in Actie zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Paragraaf ter benadrukking van de impact van het coronavirus

Het coronavirus heeft ook invloed op Kerk in Actie. In de toelichting op pagina 13 in de jaarrekening heeft het bestuur de huidige impact en haar plannen om met deze gebeurtenissen of omstandigheden om te gaan toegelicht. Ook geeft zij aan dat het op dit moment voor hen niet goed mogelijk is om in te schatten wat de invloed van het coronavirus is op de financiële prestaties en gezondheid van Kerk in Actie. Ons oordeel is niet aangepast als gevolg van deze aangelegenheid.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- Het bestuursverslag
- De overige gegevens

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- Met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.
- Alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen' is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen' en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens, in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen'.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

Verantwoordelijkheden van het bestuur voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 'Fondsenwervende instellingen'. Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of Kerk in Actie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de entiteit te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of Kerk in Actie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Audit Commissie is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van Kerk in Actie.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- Het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing.
- Het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van Kerk in Actie.
- Het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan.
- Het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of Kerk in Actie haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat Kerk in Actie haar continuïteit niet langer kan handhaven.
- Het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen.
- Het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Audit Commissie dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Audit Commissie over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Utrecht, 11 mei 2020

Deloitte Accountants B.V.

Paraaf voor identificatiedoeleinden:

drs. A.J. Heitink RA

Colofon

Kerk in Actie, mei 2020

Kerk in Actie
Postbus 456
3500 AL Utrecht
T (030) 1456
E info@kerkinactie.nl
I www.kerkinactie.nl

ANBI

De Protestantse Kerk in Nederland, met alle daartoe behorende onderdelen zoals Kerk in Actie, is een Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI) en heeft daartoe een ANBI groepsbeschikking ontvangen. Kerk in Actie is geen eigen rechtspersoon, maar maakt organisatorisch deel uit van de Protestantse Kerk in Nederland. Kerk in Actie is vindbaar onder het RSIN-nummer van de Protestantse Kerk. Het RSIN-nummer van Kerk in Actie is: 813612809 (dat is het RSIN van de Protestantse Kerk in Nederland).